

Ἰωαννικοί Διαλόγοι

ἈΠΟΡΕΙΤΙΚὸν
ΠΕΡΙΟΔΙΚὸν

14 15

ἈΘΩΝΙΚΟΙ ΛΙΒΑΝΟΤΟΙ

Μηναῖον Ὀρθόδοξο Περὶ ὁδ. ἐκδ. ἐν Ἀγίῳ Ὄρει

Ἰούλιος - Αὐγ. 1973 - τευχ. 14-15

Ο ΓΕΡΩΝ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ

" Ἐχε τὸν νοῦν σου εἰς τὸν Ἄθην, ἀλλὰ μὴ ἀπελπίζεσαι. "

(Ὁ Κύριος)

Ὁ Γέρων Σιλουανός τοῦ Ἄθω, εἶναι ἕνας σύγχρονος ἅγιος Ἀγιορείτης Μοναχός. Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1886 εἰς ἕνα χωριὸν τῆς ἀπεράντου "ἀγίας Ρωσίας". Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Πνευτελεήμονος (Ρωσικοῦ) τοῦ Ἁγίου Ὄρους σημειοῦται: "Μεγαλόσχημος Πατήρ Σιλουανός, ὁ κατὰ κόσμον Συμεὼν Ἰβάνοβιτς Ἀντώνοφ, χωρικός ἐκ τῆς διοικήσεως Ταμπώβ, ἐπαρχίας Λεμπεντίνσκ, χωριὸν Σόβσκ. Ἐγεννήθη τὸ 1886. Εἰς τὸν Ἄθωνα προσῆλθε τὸ ἔτος 1892. Ἐλαβε τὸν μανδύαν τὸ 1896. Τὸ μέγα σχῆμα τὸ 1911. Διῆλθε διακονίας: εἰς τὸν Μύλον, εἰς τὸ μετόχιον τῆς Καλαμαριᾶς, εἰς τὸ Παλαιὸν Ρωσικόν, Οἰκονόμος. Ἐτελεύτησε τὴν 11/24 Σεπτεμβρίου 1938".

Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς εὐλαβείας τοῦ τότε στρατιώτου Συμεὼν, τὸ ἐπόμενον περιστατικόν:

- Τί συμβαίνει Συμεὼν καὶ εἶσαι συνεχῶς σιωπηλός; Τί σκέπτεσαι;

- Σκέπτομαι: ἡμεῖς καθήμεθα εἰς τὴν ταβέρναν, τρώγομεν καὶ πίνομεν βότκαν, ἀκούομεν μουσικὴν καὶ διασκεδάζομεν, ἀλλ' εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τῶρα γίνεται ἀγρυπνία καὶ θά προσεύχων-

ται ὅλην τὴν νύκτα. Οὕτω, λοιπόν, ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς θά δώσῃ τὴν καλυτέραν ἀπάντησιν εἰς τὴν Κρίσιν τῆς Δευτέρας Παρουσίας, αὐτοί, ἢ ἡμεῖς;"

Ὁ Γέρων Σιλουανός, ἀνὴρ ἐξαιρετικῆς σωματικῆς δυνάμεως, παρέδωκεν ἑαυτὸν μετὰ ζήλου καὶ ἐπιγνώσεως εἰς τὴν ἄσκησιν ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου. Ὀλιγογράμματος, ἀλλὰ "νοῦς ἡγεμών κατὰ παθῶν ὀλεθρίων", ἠδύνατο νὰ σκέπτεται Μοναχικῶς, ὄσον καὶ ἂν ἡ ψυχὴ του ὑφίστατο ταλαιπωρίας ἐκ τῶν παθῶν & τοῦ πολέμου τῶν δαιμόνων.

Ἡ πορεία του ὑπῆρξε παραδοσιακῆ. Ἀκολουθῶν μὲ ἀκριβείαν τοὺς Βίους τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ φωτιζόμενος ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἀσκητικῶν καὶ Νηπτικῶν Διδασκάλων, ἠγγρύπνε "παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ", ἐκζητῶν τὸ ἔλεος Του.

Ἄλλ' ὁ καλὸς ἡμῶν παιδαγωγός, ὁ "ἐπὶ τὸ συμφέρον παιδεύων" καὶ διδάξας "μὴ ἐκκαεῖν ἐν ταῖς προσευχαῖς", ἀκούων τοὺς στεναγμοὺς τοῦ δούλου Του Μοναχοῦ, προσεποιεῖτο τὸν ἀπόντα, διὰ νὰ γυμνάσῃ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀθλητοῦ.

"... Παρῆλθον μῆνες καὶ μῆνες τοιαύτης προσευχῆς, καὶ αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς του ἐξηντλήθησαν." Ἐφθασε μέχρι τῆς ἀπογνώσεως καὶ ἀνέκραξε: "Εἶσαι ἀδυσώπητος;" Καὶ ὅταν μὲ αὐτάς τας λέξεις ἐντὸς τῆς ἀποκαμωμένης ἐκ τῆς ἀπογνώσεως ψυχῆς του ἀκόμη ἐρράγισέ τι, αἴφνης εἶδεν αὐτὸν τὸν ζῶντα Χριστόν

Πῦρ ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν του καὶ ὅλον τὸ σῶμα μὲ τοιαύτην δυνάμιν, ὥστε ἐὰν διήρκει ἡ ὄρασις μίαν εἰσέτι στιγμήν, θά ἀπέθνησκε. Ποτέ πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ τὸ ἀφάτως πρᾶον, τὸ ἀπεράντως ἀγαπητικόν, χαροῦμενον καὶ πλήρες ὑπερνοητικῆς εἰρήνης βλέμμα τοῦ Χριστοῦ..."

Ἐνα δευτερόν γεγονός, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ εἰς τὸν Σιλουανόν, ἀπετέλεσε τὸ σταθερὸν θεμέλιον τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων του. "Δεκαπέντε χρόνοι παρῆλθον ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Κυρίου εἰς αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυρικῶν νυκτερινῶν ἀγῶνων πρὸς τοῦ δαίμονος, ὅτε παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς του, δὲν ἠδύνατο καθάρως νὰ προσευχηθῇ, ἐγείρεται ὁ Σιλουανός ἀπὸ τὸ σκαμνὸν διὰ νὰ κάμῃ μετανόιας, ἀλλὰ βλέπει μίαν γιγαντιαίαν μορφήν δαίμονος, ἰσταμένου πρὸ τῆς εἰκόνας καὶ ἀναμένοντος νὰ λάβῃ δι' ἑαυτὸν τὴν προσκύνησιν. Τὸ κελλίον ἔγεμε δαιμόνων. Ὁ Σιλουανός κάθεται πάλιν εἰς τὸ σκαμνὸν καὶ, κύψας τὴν κεφαλὴν,

μέ ὀδύνην καρδίας προφέρει τὴν προσευχήν.

"Κύριε, βλέπεις ὅτι θέλω νά προσευχηθῶ μέ νοῦν καθαρόν, ἀλλ'οἱ δαίμονες δέν μέ ἀφήνουν. Δίδαξόν με τί πρέπει νά κάμνω διά νά μή μέ ἐνοχλοῦν;"

Καί ἀκοῦει ἐν τῇ ψυχῇ τὴν ἀπάντησιν:

"Οἱ ὑπερήφανοι πάντοτε οὕτως ὑποφέρουν ἐκ τῶν δαιμόνων".

"Κύριε-λέγει ὁ Σιλουανός-δίδαξόν με τί πρέπει νά κάμνω διά νά ταπεινωθῇ ἡ ψυχὴ μου;"

Καί ἐκ νέου ἀπάντησις ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν:

Κ ρ ἄ τ ε ι τ ὄ ν ν ο ῦ ν σ ο υ ε ἰ ς τ ὄ ν ἄ δ η ν
κ α ἰ μ ἦ ἄ π ε λ π ῖ ζ ο υ ."

Ὁ διάλογος αὐτός τοῦ Κυρίου μετά τοῦ Σιλουανοῦ ὑπῆρξε σωτήριοις διά τὴν μετέπειτα ζωὴν του. Διδότι παρά τὸ γεγονός, ὅτι ἀπό τῆς εἰσόδου του σχεδόν εἰς τὴν Μονήν εἶχε λάβει ὑπό τῆς Θεομητορὸς ὡς χάρισμα τὴν ἀδιαλείπτου καρδιακὴν προσευχήν, ἀλλὰ καί παρά τὴν ἐμφάνισιν ὀφθαλμοφανῶς τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ, ὁ θεοφιλῆς Μοναχός "ἐκλέπτετο" ὑπό τοῦ ἐνεργοῦντος μυστικῶς παθούς τῆς ὑπερηφανίας, λεπτοτάτου ὄντος.

Ἐκ τῆς Βιογραφίας τοῦ Γέροντος Σιλουανοῦ καί ἀπό τὰς σημειώσεις του, τὰς "γραφάς" του, προκύπτει ὅτι ἔφθασεν εἰς ὑψηλά πνευματικά μέτρα καί ἐγένετο σκεῦος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φέρων τούτους περιγραφομένους ὑπό τοῦ Ἀποστόλου καρπούς: "Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστικότητα, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια". (Γαλ., ε', 22-23)

"Οὐδέν ἔφερον εἰς τὸ Μοναστήριον, εἰμὴ ἀμαρτίας, καί δέν γνωρίζω διατί ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς ἐμέ, ὅταν ἤμην ἀκόμη νεαρός ὑποτακτικὸς, τοσαύτην χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε καί ἡ ψυχὴ καί τὸ σῶμα μου ἐπλήσθησαν χάριτος, καί ἡ χάρις ἦτο ὁ μόλις πρὸς τὴν χάριν τῶν μαρτύρων καί τὸ σῶμα μου ἐδίψα νά παύσῃ διά τὸν Χριστόν.

Δέν ἐζήτησαν ἐγὼ ἀπὸ τὸν Κύριον Πνεῦμα Ἅγιον· δέν ἐγνώριζον ὅτι ὑπάρχει Πνεῦμα Ἅγιον, πῶς ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν καί πῶς ἐνεργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν. Τώρα δὲ χαίρω νά γράφω περὶ τοῦ - του. Ω Π ν ε ῦ μ α Ἅ γ ι ο ν , π ὀ σ ο ν Σ ἔ ἄ γ α π ῆ ἡ ψ υ χ ῆ". Ἰδοῦ, ὁ Γέρον Σιλουανός, εἰς μίαν μόνον πτυχὴν του.

///

Ὁ Γέρον Σιλουανός ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἕνας ἅγιος Μοναχός. Ἀλλὰ τὸ ὁμώνυμον βιβλίον δέν μᾶς ἐμφανίζει μόνον ἕνα ἅγιον, ἀλλὰ καί μᾶς ἀποκαλύπτει ἕνα σπουδαῖον Ὁρθόδοξον θεολό-

γον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ρώσου Σωφρονίου. Χαίρει, βεβαίως, πᾶς Ὁρθόδοξος καὶ ἀναπέμπει δόξαν ἐν αἰνέσει τῷ Θεῷ πού χαριτώνει τοὺς Ὅσιους Του. Ἀλλὰ καὶ εὐγνωμονεῖ, διότι χαρίζει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν "διερμηνευτάς" τῶν Ἀγίων Του.

Ὁ π. Σωφρόνιος, βιώσας τὸν Μοναχισμόν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἐπὶ τρεῖς δεκαετηρίδας, τόσον ἐν τῷ ἱερῷ Κοινοβίῳ ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἐρήμῳ τοῦ Ἁθωνος καὶ ἤδη ἠγούμενος μικροῦ Μοναστηρίου παρὰ τῷ Ἑσσεξ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἦτο ὁ πλέον κατάλληλος βιογράφος καὶ ἐρμηνευτὴς τῆς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ζωῆς τοῦ Σιλουανοῦ.

Ὁ π. Σωφρόνιος, εἶναι κάτοχος βαθυτάτης πνευματικῆς σοφίας καὶ πλὴν τῆς εὐρείας ἀκαδημαϊκῆς Ὁρθόδοξου θεολογικῆς συγκροτήσεώς του, δὲν γνωρίζει μόνον ὅλην τὴν ἀσκητικὴν & νηπτικὴν γραμματεῖαν, ἡμετέραν καὶ ξένην, ἀλλὰ καὶ βιοῦ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι τὰς Πατερικὰς τῆς Ἡσυχίας ἐμπειρίας ἐν νοερᾷ αἰσθήσει, δυνάμενος οὕτω νὰ ἀνατέμνη τὴν ψυχὴν, νὰ διακρίνῃ τὴν πολυπλοκὸν κίνησιν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ νὰ ἐρευνᾷ τὰ δυσδιὰκριτα πνευματικὰ φαινόμενα.

Χάρις, λοιπόν, εἰς τὸν μοναδικὸν αὐτὸν ἐξοπλισμόν, προκειμένου νὰ πλησιάσῃ τις τοιαῦτα μυστικά θεμάτα, ἔχομεν μίαν τελεῖαν θεολογικὴν πραγματεῖαν περὶ ἀγιότητος ὑπὸ μορφήν βιογραφίας, ἀλλὰ καὶ μίαν πλήρη διαφώτισιν τῶν περὶ νήψεως & νοερᾶς προσευχῆς ἀσκητικῶν προβλημάτων.

///

Κατὰ τὸν πνευματικὸν νόμον τῆς ταπεινώσεως, ὁ π. Σωφρόνιος, πιστεύει ὅτι δὲν ἦτο ἄξιός βιογράφος τοῦ Γέροντος Σιλουανοῦ: "Ἀλήθειαν λέγω, ὅτι οὐχὶ μικρὰν συστολὴν ὤφειλον νὰ ὑπερникῆσω προτοῦ ἀποφασίσω νὰ συγγράψω τὸν ἀνα χειῖρας Βλον, διότι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων μὲ ἠνάγκαζε νὰ μὴ ἀποκρύψω τὴν ἐγγύτητά μου πρὸς τὸν μακάριον πατέρα. Γνωρίζω, ὅτι εἶναι ὑποτίμησις διὰ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Γέροντος νὰ ἔχη τοιοῦτον βιογράφον καὶ μάρτυρα..." (σελ. 265)

Ἀλλὰ διερωτώμεθα καὶ ἡμεῖς· ἐάν δὲν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ καλῆμου τοῦ π. Σ. τὸ βιβλίον αὐτό, τί θὰ ἦτο ὁ Γέρον Σιλουανός; Βεβαίως, θὰ ἀνεγνωρίζαμεν ἕνα ὁσίως βιώσαντα Μοναχόν, ἕνα ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ θὰ ἐστεροῦμεθα ἑνὸς θεολογικοπνευματικοῦ θησαυροῦ, πού, εἰς γλώσσᾳ Πατερικὴν καὶ εἰς ὄρους προσιτούς εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἀναδεικνύεται ἡ ἀσκητικομυστικὴ θεολογία καὶ ἐμφανίζονται αἱ δογματικαὶ βάσεις καὶ αἱ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀνθρωπολογικαὶ ὑπερβάσεις τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ

Διὰ τοῦτο καί ἡ ἄποψις τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς, δυνα-
μένου νά ἔχη βαρύνουσαν γνώμην: "Τό βιβλίον περί τοῦ Γέρον-
τος Σιλουανοῦ ἠχμαλώτευσεν τήν ψυχήν μου... Ὅποια χαριτωμέ-
νη ἐμπειρία... Ἐξυφάνθη ἀπό χερουβικῆν τινα ὕλην. Θεωρῶ ὅτι
τό βιβλίον τοῦτο σημαίνει εἰς τόν ὀρθόδοξον κόσμον ὀλοκλη-
ρον πνευματικῆν ἐπανάστασιν", δέν περιορίζεται μόνον εἰς τά
βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ Γέροντος Σιλουανοῦ καί τᾶς "γραφάς"
του, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καί εἰς τά προσωπικά στοιχεῖα τοῦ βι-
ογράφου, τά ὅποια δεσπόζουν εἰς ὅλον τό βιβλίον.

Πέραν ὅμως ὄλων τούτων, ἀπομένουν εἰς ἡμᾶς ἐλάχιστα πε-
ριθώρια φωτισμοῦ ὠρισμῆνης πλευρᾶς τῆς πνευματικῆς δομῆς &
ἀγιοδότητος τοῦ Γέροντος Σιλουανοῦ, ὡς συμβαίνει, ἄλλωστε, εἰς
τήν Ἐκκλησίαν, νά ἐκφέρονται εὐλαβεῖς κρίσεις ἐπὶ τῆς ἰδιο-
τυπίας καί τῶν ἰδιαιτέρων χαρισμάτων τῶν Ἀγίων.

Καί δι' ἄλλους μέν, τά γραπτά τοῦ Ὁσίου Σιλουανοῦ "ἀποκα-
λύπτουν εἰς τόν κόσμον νέον πνευματικόν γίγαντα... ἄνθρω-
πον, ὁ ὅποιος διὰ τοῦ μεγαλείου τοῦ πνεύματος του, τοῦ βᾶθους
καί τοῦ πλάτους τῆς πνευματικῆς του ἐμπειρίας δέν ἀπέχει
τῶν μεγάλων φωστῆρων τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τήν ἀρχαιότητα..."
(Πρωθ. Ζίβαν Μαρτίκοβιτς)

Δι' ἄλλους δέ "...Τοιαῦτα κείμενα θά ἔπρεπε νά μελετῶν-
ται πλειστάκις. Ἐντός τῆς ἀγιοδότητος καί ταπεινότητος τῶν δι-
ατηροῦν μίαν ὠραιότητα, ἡ ὅποια φέρει πλησίον τῶν περιφημο-
τέρων κειμένων τοῦ χριστιανικοῦ μυστικισμοῦ..." (Περιοδικόν
"Ἐκκλησία", τευχ. 23, 1967)

Διὰ τόν μέγαν σύγχρονον θεολόγον, π. Γ. Φλωρδφσκυ, "Ὁ π.
Σιλουανός ἦτο εἷς ταπεινός ἄνθρωπος. Ἡ διδασκαλία του ὅμως
ἦτο τολμηρά, ὡς πρός τήν πνευματικῆν τῆς βεβαιότητα. Διότι,
κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἰδίου τοῦ Γέροντος, "οἱ τέλειοι, ἐξ ἑ-
αυτῶν οὐδέν λέγουν, λέγουν μόνον ὅ,τι τὸ Πνεῦμα δίδει εἰς αὐ-
τοὺς"... Ὡμίλει συνήθως περί κοινῶν πραγμάτων. Καί περί τῶν
κοινῶν ἐν τούτοις πραγμάτων ὦμίλει μέ ἕνα ἀσυνήθη τρόπον. Ἐ-
ξέφραζε τήν προσωπικῆν του ἐμπειρίαν..."

Πράγματι, εἶναι κοινῶς διαπιστωμένον, ὅτι "τά λόγια τοῦ
πατρὸς Σιλουανοῦ εἶναι ἀπλά. Οὐδέν τό θεαματικόν ὑπάρχει εἰς
αὐτά, ἐκτός τῆς ἀπλοότητος τῶν..." Αὐτός δέ ὁ βιογράφος του
ἀναγνωρίζει, ὅτι "ὁ Γέρον Σιλουανός ἦτο ἄνθρωπος μιᾶς ἰδέας"
Γράφει: "Διὰ νά ἐννοήσῃ τις τόν Γέροντα Σιλουανόν, εἶναι ἀπα-
ραίτητον νά ἔχη ὑπ' ὄψιν, ὅσα μὲν ἐλέχθησαν. Ὁ Γέρον ἦτο ἄ

ἄνθρωπος μιᾶς ἰδέας, ἡ ὁποία ἐπλήρου ὄλην τὴν ὑπαρξίν του, ἰδέας, ἡ ὁποία ἦτο ἀποτελεσμα τῆς εἰς αὐτὸν ἀκαταλήπτου ἐμφανείας τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὴν μυστικὴν ἐκελευμένην ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου αὐτὸς ἐγνώρισεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄπειρος ἀγάπη. Ὁ Γέρων μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἀγάπη αὕτη ἐκτείνεται ἐξάπαντος καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς, καὶ γνωρίζεται μόνον ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. "σελ. 273.

Αὕτη ἡ διατύπωσις, ὡς καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ σκέψις, "Τὸ Ἁγιον Πνεῦμα ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν τὸν Χριστὸν... καὶ ἐδίδαξεν εἰς αὐτὸν τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐχθρούς & πρὸς πᾶν κτίσμα", φωτίζουν ὅσον τίποτε ἄλλο τὸ ὅσον πρόσωπον τοῦ Γέροντος Σιλουανοῦ καὶ τὸν τοποθετοῦν εἰς τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὸν θέσιν, ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πληρουμένης Ἐκκλησίας κατὰ τὸ εἶδος τοῦ χαρίσματος.

Καταφαίνεται, λοιπόν, σαφῶς, ὅτι ὁ ὅσιος οὗτος εἶχε τὸ χάρισμα τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει "καθ' ὑπερβολὴν ὁδόν", διότι, σὺν τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς, "ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει", (Α΄ Κορ. ιγ, 1-13) ἀλλὰ καὶ τὸ χάρισμα τῆς ταπεινώσεως, περὶ τὰ ὁποῖα ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία του ἐκινουῦντο ἀδιαλείπτως "ἐν αἰσθήσει ψυχῆς".

///

Ὁ π. Σωφρόνιος θέτει ἐν θεολογικῶν πρόβλημα, λέγων: "Πολύλακις ἐσκέφθημεν, τί θά ἦτο ἄραγε ὁ Γέρων, εἰάν ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ἐξαιρετικῶν του ἱκανοτήτων, ἐλάμβανε προσέτι καὶ ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν καὶ θεολογικὴν μόρφωσιν... Κατ' οὐσίαν, οὐδεμία ἀνθρωπίνῃ ἐπιστήμῃ δὲν δύναται νὰ προσθέσῃ τι εἰς τὸ βᾶθος καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἀληθείας, περὶ τῆς ὁποίας αὐτὸς μαρτυρεῖ..."

"Ὅτι διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως οὐδὲν προστίθεται ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐμπειρίας καὶ μαρτυρίας, οὐδεμία, βεβαίως, ἀμφιβολία. Ἀλλὰ προστίθεται τι πέραν τῆς ἐριτίμου μαρτυρίας: ὅτι ὁ Γέρων Σιλουανὸς θά ἦτο καὶ "γίγας παγκοσμίου σημασίας καὶ δόξης". Αὐτὸ ὅμως μήπως ἐξησθῆναι τὴν δύναμιν τῆς "γνώσεως", τὴν αἰσθησίν τῆς "μιᾶς ἰδέας", τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινώσεως ἐντὸς τοῦ Ἠσυχαστικοῦ χώρου;

Ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνωμεν περισσότερον σαφεῖς. Ὁ Γ. Σιλουανὸς κατεῖχεν ἐν χάρισμα θεῖον, τὴν "γνώσιν", κατὰ τὴν Πατερικὴν ὀρολογίαν. Ὁ ἅγιος Διαδόχος Φωτικῆς, λέγει: "... ἄλλῃ μὲν δὲ δοσθαι σοφίαν, ἄλλῃ δὲ γνώσιν... Ἡ μὲν γὰρ γνώσις περὶ τὸν ἄνθρωπον συνάπτει τῷ Θεῷ, εἰς λόγους τῶν πραγμάτων τὴν ψυχὴν

μή κινουῦσα. Διὸ καὶ τινες τῶν τῶν μονήρη φιλοσοφούντων βίον φωτίζονται μὲν ὑπ' αὐτῆς ἐν αἰσθήσει, εἰς λόγους δὲ θελοῦς οὐκ ἔρχονται. Ἡ δὲ σοφία εἶπερ μετ' αὐτῆς ἐν φόβῳ δοθῆτι τινι, σπάνιον δὲ τοῦτο, αὐτὰς τὰς ἐνεργείας φανεροῦ τῆς γνώσεως. ἐπειδὴ ἡ μὲν τῆς ἐνεργείας, ἡ δὲ τῷ λόγῳ φωτίζειν εἴωθεν. Ἀλλὰ τὴν μὲν γνώσιν εὐχὴ φέρει καὶ πολλὴ ἡσυχία ἐν ἀμεριμνίᾳ παντελεῖ, τὴν δὲ σοφίαν ἀκενδοδοξος μελέτη τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ καὶ πρῶτον ἡ χάρις τοῦ διδόντος Θεοῦ". (Κεφ. Γνωστικά θ')

Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ ὁ Γέρων Σιλουανὸς συνεχῶς στρέφεται, ὡς κεντροδόλος ἐνεργεία, περὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ταπεινωσιν. Ἐάν δὲ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι "οὔτε ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐνεργεῖ σοφίαν ἐν τοῖς ἀγίοις, χωρὶς τοῦ ταύτην δεχομένου νοός, οὔτε γνώσιν, χωρὶς τῆς δεκτικῆς τοῦ λόγου δυνάμεως...". (Κεφ. Ιγ' τῆς ς: ἐκ τῶν Θεολογ.) κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν, ἔχομεν πλήρη τὴν ὠραίαν καὶ ὄσταν εἰκόνα τοῦ π. Σιλουανοῦ, ὅστις ἔλαβε τὸ ἀνάλογον πρὸς τὴν δεκτικότητά του χάρισμα, "κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ κατὰ ψυχὴν διαθέσεως".

Δηλαδή, ἐάν ὁ π. Σιλουανὸς εἶχε μὲν τὸ χάρισμα τῆς "γνώσεως", ἥτις "περὶ τὸν ἄνθρωπον συνάπτει τῷ Θεῷ", δὲν εἶχεν ὁμῶς καὶ τὸ χάρισμα τῆς σοφίας, ἡ ὅποια "αὐτὰς τὰς ἐνεργείας φανεροῦ τῆς γνώσεως", τότε αἱ "γραφαὶ" του ποῦ δεῖον νὰ τοποθετηθοῦν, ἀφοῦ ἀποτελοῦν ἔκφρασιν καὶ περιγραφὴν τῶν ἐν Ἄγγλῳ Πνεύματι ἐμπειριῶν του; Ἐκ τοῦτου δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οὔτε ἐντελῶς ἄμοιρος τοῦ χαρίσματος τῆς σοφίας ἦ το ὁ ὅσιος—διότι ἤδη ἔχομεν "φανέρωσιν τῶν ἐνεργειῶν τῆς γνώσεως" ἐν ταῖς "γραφαῖς" του—ἀλλ' οὔτε καὶ πλήρες εἶχε τὸ χάρισμα τοῦτο, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν λόγων του.

Διὰ νὰ κατανοηθῆ σαφέστερον ἡ ἄποψις ἡμῶν, δεῖον ὅπως ἔχωμεν ὑπ' ὄψει πάντοτε τὸν θεμελιώδη λόγον τοῦ ἁγίου Μαξίμου, ὅτι "ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος δὲν ἐνεργεῖ σοφίαν ἐν τοῖς ἀγίοις, χωρὶς τοῦ ταύτην δεχομένου νοός", ὡς ἐπίσης τὴν διατύπωσιν τοῦ ἰδίου, ὅτι "χάρισμα ἐστὶν ἡ στερέωσις τῆς ἐξεως". Ἐξ αὐτῶν συνάγεται, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν καταδυναστεύει τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὴν βοηθεῖ, τὴν λαμπρύνει καὶ στερεώνει "τὴν ὑποκειμένην τῆς ψυχῆς διαθέσιν".

Ἐπομένως ἡ "στατικότης" περὶ τὴν "μίαν ιδέαν" τοῦ π. Σιλουανοῦ, δὲν ὀφείλεται, κατὰ ἓν μέτρον, εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ π. Σιμωνίου, καθ' ἣν "Ὅσον πλησιέστερον πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ὁ

ἄνθρωπος, τόσον εἶναι ΣΤΕΝΩΤΕΡΟΣ, ἐάν ἐπιτρέπεται ἐδῶ εἰς τοι οὔτος ὄρος, ὁ κύκλος τῶν σκέψεων του, συγκεντρωμένος ἐν τέ - λει εἰς μίαν ἀπαθῆ σκέψιν, ἥτις δέν εἶναι πλέον σκέψις, ἀλλ' εἰ διαιτέρα τις, μὴ ὑποκειμένη εἰς ἔκφρασιν, ὡς ὑπὲρ λόγον οὔσα νοερά ὄρασις ἢ νοερά αἴσθησις" (σελ. 273) ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ γεγόνος αὐτῆς τῆς συνθέσεως τῶν φυσικῶν του στοιχείων. Δηλαδή τὸ σον εἰς τὴν κατὰ κόσμον ἀμάθειαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν θετικῶν στοιχείων (νοητικῆς καλλιέργειας, θεολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς μορφώσεως, φύσεως "θεωρητικῆς", ὕψηνος, πλατυνοίας) τὰ ὅποια, ἐνῶ κατέστησαν τοὺς Ἁγίους Πατέρας "οἰκουμενικοὺς Διδασκάλους", ἐν τούτοις δέν τοὺς ἠμπόδισαν ἀπὸ τὴν ἀδιάστατον μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐνήργησεν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς "τὴν ἐκάστου δεκτικὴν ἔξιν τε καὶ δύναμιν". Καὶ δέν εἶναι συμπτωματικόν, ὅτι ὀ"παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γαμαλιήλ "μαθητεύσας καὶ μετασχῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας Παῦλος, κατέστη ὁ περισσότερον παντός ἄλλου Ἀποστόλου Διδάσκαλος τῶν Ἑθνῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῷ τῆς περιοχῆς τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀχράντῳ σφαίρᾳ τῆς ἱεράς Ἡσυχίας, παρετηρήθη ὅτι, ὅσοις ἐκ τῶν Ἁγίων Μοναχῶν συνεδύαζαν ἐξαιρετικὰ στοιχεῖα φύσεως, μεγαλόνοιαν, παιδείαν καὶ ἀρετὰς, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐχάρισεν, πλην τῶν "πνευματικῶν χαρισμάτων", τὸ πολυσχιδές καὶ πολύφωτον χάρισμα τῆς "διδασκαλίας" τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ νοῦς αὐτῶν—"ὡς νοῦς τῷ Νῆ τῷ πρώτῳ παριστάμενος"—ἐκινήθη εἰς ἀτέρμονας περιοχὰς θεολογίας.

Βεβαίως, τὰ ἀνωτέρω εἶναι πολὺ διάφορα τῶν οὐμανιστικῶν θεωριῶν τοῦ Βαρλαάμ, ἀντιπάλου τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμά. Ἐνταῦθα δέν ὑποστηρίζεται ἡ ἀναγκαιότης τῆς παιδείας, ὡς προϋποθέσεως κτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ διαπιστοῦται, ὅτι αἱ σπάνιαι καὶ ἔκτακτοι φυσικαὶ καταβολαί, ὡς καὶ αἱ προϋπάρχουσαι ἐπίκτητοι γνώσεις, ἀξιοποιοῦνται καὶ ἐπιστρατεύονται ὑπηρετικῶς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς ἐμφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας & τῇ ὑπεριστορίᾳ τῶν Ἁγίων μας.

Ὁ δὲ μακάριος Γέρων Σιλουανός, μὲ τὴν παιδείαν "τῶν δύο χειμῶνων", μὲ τὴν πρακτικὴν ζωὴν τοῦ Κοινοβίου, μὲ τὴν ἱεράν ἄσκησιν, μὲ τὰς ἀδιαλείπτους προσευχὰς, τὰς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, μὲ τὴν ἀγάπην ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, μὲ τὴν βαθεῖαν ταπεινώσιν, ἀπέβη εἰς "γνωστικὸς", εἰς Ὅσιος. θ. μ. δ

Εἰς τὴν βεβαίαν ὅτι εἶναι ἰσομετρία ἐν τῷ Σπυριτισμῷ.

Τοῦ ἐν ἐγγύτοις Παλαμῶν ἡμῶν Σουμυρῆου
εἰς Παλαμά, ἐπιστολή πρὸς ἡμῶν Με-
ναΐουδου θεμελιωτὴν Ἑξένην

"Πονηρά δέ σχολή ἡ τῶν Ἀθηναίων, οἳ εἰς οὐδέν ἄλλο εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον, ἦν καὶ νῦν τινες μιμοῦνται τῆ τοῦ βίου σχολῆ, φιλῆν οὖσαν πονηροῖς πνεύμασιν..."

Ὁ θεὸς Παλαμᾶς ἐπικαλεῖται καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς τὸν Εὐστάθιον Σεβαστείας, διὰ τὴν ἀποδείξει, ὅτι ἡ κλασσικὴ φιλοσοφία εἶναι "ματαιότης, ματαιοπονία, σοφία μωρανθεῖσα, σοφία καταργουμένη, σοφία τοῦ αἰῶνος τούτου & τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, σοφία τῆς κατὰ Θεὸν ζωῆς καὶ πολιτείας ἀφανιστικῆ". Διὰ τοῦτο, ἐπιφέρει ὁ ἅγιος Πατὴρ, "ὁ Μ. Βασίλειος, ὡς τῆς ἀληθοῦς σοφίας ἐραστῆς, πολὺν τὸν μετὰ μελόν ἔσχεν ἐν διατριβῆς αὐτῆ καὶ μηδεμίαν χειραγωγίαν πρὸς τὴν ἀληθινὴν σοφίαν εὐράμενος".

Ἀλλὰ κατὰ τῆς διὰ βίου ἀπασχολήσεως εἰς τὴν κλάσικὴν παιδείαν, ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος πολὺ σημαντικὸς λόγος. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: "Ἵποκριταί, τὰ μὲν σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε διακρίνειν, τὸν δὲ καιρὸν τῆς βασιλείας πῶς οὐ διακρίνετε;" "Ἄν λοιπὸν, ἐπιλέγει ὁ ἅγιος, ὁ καιρὸς τῆς βασιλείας ἐπέστη, καὶ ὁ δίδων τὴν βασιλείαν Θεὸς ἐπεδήμησε πρὸς ἡμᾶς, πῶς τινές, ἂν ἐφίενται τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ νοῦ, δὲν προσέρχονται δι' εὐχῆς αὐτῶν, διὰ νὰ λάβουν τὸ ἀρχαῖον τῆς ἐλευθερίας ἀξίωμα, ἀλλὰ προστρέχουν εἰς τοὺς μηδέ ἑαυτοὺς δυνηθέντας νὰ ἐλευθερώσουν φιλοσόφους;

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Βαρλαάμ καὶ τῶν φιλοκλασσικῶν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἔξω σοφία καὶ γνῶσις ἐξορίζει πᾶσαν κακίαν, ἥτις προσγίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἐξ ἀγνοίας, εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτος. Διότι, ἂν ἡ γνῶσις μόνη τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἀρκεῖ διὰ νὰ προαγάγῃ τὴν ψυχὴν, κατὰ τὸ Ἀποστολικόν: "οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταί τοῦ νόμου σωθήσονται, ἀλλ' οἱ ποιηταί αὐτοῦ;" Ἡ σοφία μᾶλλον προκειμένου περὶ τῆς φιλοσοφίας;

"Όχι μόνον ούδεμία ωφέλεια προκύπτει από τήν γνώσιν, ἀλλ' ἀντιθέτως "ὁ γνούς καί μή ποιήσας δαρήσεται πολλάς". Ἡ γνώσις μόνη χωρίς τήν πρᾶξιν φυσιοῖ. "Εἶδες τόν κολοφῶνα τῆς κακίας, λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος, τό ἰδιαιτάτον τοῦ διαβόλου εἶδος, τόν τύπον ἐκ τῆς γνώσεως τικτόμενον; Πῶς οὖν πᾶν πάθος ἐξ ἀγνοίας φέται; Πῶς δ' ἡ γνώσις καθαίρει τήν ψυχῆν; Ἡ γνώσις οὖν φυσιοῖ, ἡ δέ ἀγάπη οἰκοδομεῖ".

Ἰδοῦ, λοιπόν, ὅτι ὑπάρχει χωρίς ἀγάπης γνώσις, ἡ ὁποία ὄχι μόνον δέν καθαίρει τήν ψυχῆν, ἀλλά καί τήν βλάπτει. Λοιπόν, "πῶς ἡ μηδέν ἀγαθόν οἰκοδομοῦσα γνώσις τό κατ' εἰκόνα παρέρχεται τοῦ ἀγαθοῦ;" Καί μάλιστα, τό εἶδος τοῦτο τῆς γνώσεως, τό κατά τόν λόγον τοῦ Ἀποστόλου "φυσιοῦν", δέν εἶναι τῆς φύσεως, ἀλλά τῆς πίστεως. "Αν αὐτή φυσιοῖ, πῶς μᾶλλον ἡ φυσική γνώσις τοῦ "παλαιοῦ ἀνθρώπου";

Ἡ φυσική γνώσις βοηθεῖται ὑπό τῆς ἕξω παιδείας καί οὐδέποτε δύναται νά μεταβληθῆ εἰς πνευματικήν γνώσιν, ἄν δέν προσλάβῃ τήν πίστιν καί τήν πρός Θεόν ἀγάπην. Μᾶλλον δέ, ἄν δέν ἐνεργήσῃ διά τῆς ἀγάπης ἡ χάρις. Καί οὕτως, ἀναγεννωμένη ἡ φυσική γνώσις μεταβληθῆ καί γίνῃ "καινή τε καί θεοειδής, ἀγνή, εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστή τε λόγων τούς ἀκούοντας οἰκοδομοῦντων καί καρπῶν ἀγαθῶν, ἥτις δὴ καί "ἄνωθεν σοφία" καί "Θεοῦ σοφία" κατονομάζεται, καί ὡς πνευματική πως, ἅτε τῆ τοῦ Πνεύματος ὑποτεταγμένη σοφία, τά τοῦ Πνεύματος χαρίσματα καί γινώσκει καί ἀποδέχεται".

Ἡ δέ μή τοιαύτη σοφία, συνεχίζει ὁ Πατήρ, εἶναι κατά τόν Ἀδελφόθεον Ἰάκωβον, "κάτωθεν, ψυχική, δαιμονιώδης", δι' ὃν λόγον καί δέν δέχεται τά τοῦ Πνεύματος. "Ψυχικός δέ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τά τοῦ Πνεύματος", ἀλλά μωρίαν θεωρεῖ αὐτά & πλάνην. Καί ἀγωνίζεται μέ κάθε τρόπον νά ἀνατρέψῃ ταῦτα καί διαστρέψῃ πρός τόν σκοπόν του ἢ τά ἀναμιγνύει μέ πανουργίαν, ὅπως ἀπατήσῃ μέ ἰδικά του φρονήματα, ὅπως κάμνουν "οἱ φαρμακοί τοῖς γλυκέσι τῶν ἐδωδίσμων".

Οὕτω, λοιπόν, καταφαίνεται, ὅτι, ὄχι μόνον διάφορος εἶνε ἡ θύραθεν γνώσις, ἀλλά καί πολέμιος τῆς πνευματικῆς. Αὐτός δέ ὁ σατανᾶς ἐνέπνευσε τοῖς φιλοσόφοις νά χρησιμοποιήσουν τά ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παραγγέλματα, ὡς τό "πρόσεχε σαυτῶ" καί "Γινώθι σαυτόν", ὡς δέλεαρ, διότι ἡ ἔννοια τήν ὁποίαν δίδουν εἰς αὐτά, ὑπηρετεῖ μόνον τῆς φιλοσοφικᾶς πλάνης των. Ὁ, τι δέ ἀληθές ἔχουν εἰς τήν φιλοσοφίαν των, αὐτό τό ἔλαβον ἀ

πό τήν Π. Διαθήκην "ἐκ παρακουσμάτων".

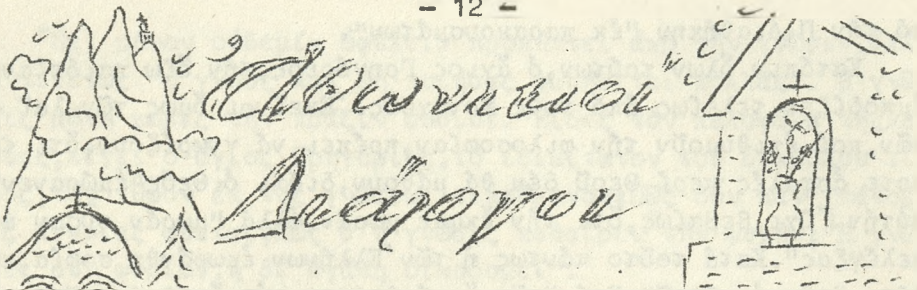
Κατόπιν ὄλων τούτων, ὁ ἅγιος Γρηγόριος, τήν ἕξω παιδείαν ἐμποδίζει τελείως ἀπό τοὺς Μοναχοὺς. Ἐκεῖνοι ὅμως τῶν λαϊκῶν, ποὺ ἐπιθυμοῦν τήν φιλοσοφίαν, πρέπει νά γνωρίζουν, ὅτι τίποτε ἀσφαλές περὶ Θεοῦ δέν θά μάθουν, διότι ὁ Θεός "ἐμώρανεν" αὐτήν. "Ὅχι, βεβαίως, ὅτι τήν ἔκαμε μωρὰν, ἀλλά "μωρὰν οὔσαν ἀπελέγξας". Κατὰ τοῦτο πάντως ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐμωράνθη σοφία, καθότι "οὐκ ἐκ Θεοῦ". Καί "πᾶν ὃ μὴ θεοθεν οὐκ ὄν· διὰ τοῦτο & ἡ σοφία τῶν Ἑλλήνων ψευδώνυμος". "Ὁ νοῦς, ὅστις εὗρε τήν σοφίαν αὐτήν, εἶναι ἐκ Θεοῦ. Ἄλλ' ἐκπεσοῦσα τοῦ σκοποῦ τῆς θεογενούς σοφίας, ἐξέπεσε καί τῆς ἀληθοῦς σοφίας.

Ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς εἶναι σαφής. Κατεχόμενος ἀπό τόν φλογερὸν Χριστοκεντρισμὸν του, ζῶν ἐν τῷ φωτὶ & τῶν "ἐμφάσεων" τῆς Ἁγίας Τριάδος, διελθὼν ὅλα τὰ στάδια τῆς θύραθεν πείρας καί τῆς ἐσωτερικῆς σοφίας, ἐνεργούμενος πλουσίως ἀπό τὰς ἀκτίστους ἐλλάμψεις τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ του Ἁγίου Πνεύματος καί ὑπάρχων ἐν τῷ αἰεζῶνι συνεχεῖας τῆς Ὀρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως, ἀποφαίνεται μὲ ἀπολυτότητα, ἀλλὰ ἐν συμφωνίᾳ μὲ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἄγλους Πατέρας.

Δέν ὑπάρχουν εἰμῆ ὁ Θεός καί ὁ διάβολος, ὡς παρὰγοντες & φορεῖς "γνώσεως". Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ θεατρὸν τῶν ἀντιθέτων καί ἀντιπνῶν ρευμάτων, ὁ δέκτης τῶν ἐνεργειῶν των, ὅσον & ἂν ἀπατᾶται ὅτι εἶναι ἐλεύθερος. Ψυχῇ, ἡ ὅποια δέν ἀπορροφᾶται ἀπὸ μεταφυσικοὺς πῶθους ἐν Χριστῷ, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ, ὅστις "ἐντίκτει (εἰς αὐτήν) ἴσχυρα διὰ τήν ματαίαν γνῶσιν".

Ἡ πρὸς οὐρανὸν φέρουσα κλίμαξ εἶναι μία, αἱ θεῖαι ἐντολαί. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναβάσεως εἶναι "ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ". Ὁ φόβος ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀγνιστικῶς καί προκαλεῖ τήν "συνεχῆ & ὀδυνηρὰν δέησιν". Ἐπέρχεται ἀκολούθως ἡ κατανοητικὴ κατὰστασις, ἡ ὅποια καθαίρει τήν ψυχὴν. Ἐπὶ τῆς καθαρθείσης καρδίας σκηνώνει ἡ ἀγία ἀγάπη. Ἐντεῦθεν ὁ "ἄνωθεν φωτισμὸς" & ἡ "γνώσις ἐν μυστηρίῳ". Καί ὅστις δέν ἀκολουθεῖ τήν ὁδὸν αὐτὴν πλανᾶται ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Ἡ ἕξω τῆς Ἐκκλησίας ποριζομένη γνῶσις εἶναι μωρὰ, φυσικῇ, φυσιοῦσα καί δαιμονικῇ. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἐσχατολογικὸς καί ὁ πῶθος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὁδηγεῖ τήν ψυχὴν εἰς τήν ὁδὸν τῆς θείας εὐδαιμονίας της. Ἡ φιλοσοφία εἶναι προϊόν τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου & ἔμπνευσις τοῦ σατανᾶ. Ἐρημ. Ν.

Διδάσκαλοι τῆς ψυχοτεχνικῆς αὐτῆς μεθόδου, ἡ ὁποία ὁ μωσ δέν συνδέεται ἀπαραιτήτως μέ τήν νοεράν προσευχήν, συνέχισεν ὁ Γέρων, φέρονται οἱ ἅγιοι Μοναχοί Θεόκλητος, ἀργότερα Μητροπολίτης Φιλαδελφείας, Νικηφόρος Μονάζων, "ὁ ἐξ Ἰταλῶν", Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὡς καί ἄλλοι ἐργάται τῆς "νοεῖας Προσευχῆς" τοῦ 14ου αἰῶνος καί ἐντεῦθεν, μέχρι τοῦ ἁγίου Μικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καί πολλῶν Σλαύων .

Ἡ προσευχή αὐτή συγκροτεῖται ἀπό τὰ στοιχεῖα ποῦ ἀνεφέρθησαν, περί στροφῆς τοῦ νοῦ πρός ἑαυτόν, μέ τήν κλίσειν τῆς κεφαλῆς πρός τό στήθος καί μέ τό ἐλαφρόν κράτημα τῆς ἀναπνοῆς. Οἱ Νηπτικοί αὐτοί Πατέρες, ἀναχωροῦν ἀπό τήν διαπίστωσιν, ὅτι τό ἐλαφρόν κράτημα τῆς ἀναπνοῆς συντελεῖ εἰς τήν μὴ διάχυσιν τοῦ δια τῆς φαντασίας ἢ τῶν αἰσθήσεων.

Ἡ καρδία, στενοχωρουμένη ὡς μὴ ἀπολαμβάνουσα τοῦ φυσικοῦ ἀέρος, παρασύρει τόν νοῦν πρός ἑαυτήν, ἐκ τοῦ γεννωμένου ἐλαφροῦ πόνου καί ἐκ τῆς τικτομένης ἡδονῆς ἐν τῇ καρδίᾳ ἀπό τήν μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Λέγουν ἀκόμη οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὅτι θλιβομένης τῆς καρδίας, γίνεται λεπτοτέρα, ἀποβάλλει τήν σκληρότητα της ἐκ τῶν ἐπεισάκτων παθῶν καί καθίσταται ἀπαλῆ καί κατανυκτική. Διάδέ τοῦ ἐν ἀρχῇ μικροῦ πόνου θεραπεύεται τό φιληδονον τῆς καρδίας. Καί αὐτό νομίζω, ὅτι ἐννοεῖ ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής, ὅταν γράφῃ: "Μνήμη Θεοῦ ἐστὶ πόνος καρδίας ὑπὲρ εὐσεβείας γινόμενος". Καί πάλιν: "Ὁ νοῦς ἀπερισπᾶσως εὐχόμενος θλίβει καρδίαν· καρδίαν δέ συντετριμμένην καί τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουδενώσει".

Καί ὁ ἱερός Ἐσυχάζων Γέρων, μᾶς ἀπηύθυνε τό ἐρώτημα, κατὰ πόσον αὐτά ποῦ εἶπεν ἐκφράζουσι τό πνεῦμα τῶν Πατέρων;

- Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησα, ὅτι τό ψυχοφυσιολογικόν θέμα ὁ περ ἀνεπτύξατε, ἅγιοι Γέροντα, διὰ νά κατανοηθῇ, πρέπει νά θεωρηθῇ ἐντός τῶν παισίων τῆς ἀσκητικῆς πείρας. Καί ἡ καθολι-

κή πεῖρα τῶν Ἀσκητῶν δέκα πέντε ὄλων αἰῶνων μαρτυρεῖ τὴν ὀρθότητα αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς, ἀφοῦ τὰ σπέρματα τῆς μεθόδου τῆς νοερᾶς προσευχῆς, ἀνακαλύπτομεν εἰς τὸν Ἐυάγγριον τὸν Ποντικόν, εἰς τοὺς ἀγίους Μάρκον τὸν Ἀσκητὴν, ἅγιον Διάδοχον Ἐπίσκοπον Φωτικῆς, Ἰωάννην τῆς Κλίμακος, ὡς καὶ εἰς ἄλλους μεγάλους Πατέρας καὶ διδασκάλους τοῦ Μοναχισμοῦ.

Θεωρῶ δὲ ἀπαραίτητον νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι τόσο ὁ ἐλαφρὸς & ἀνεπαίσθητος περιορισμὸς τῆς ἀναπνοῆς, ὅσον καὶ ἡ στάσις τοῦ σώματος δὲν ἀποτελοῦν μόνιμα καὶ ὑποχρεωτικὰ μέσα διὰ τοὺς ἀσκοῦντας τὴν νοερὰν προσευχὴν, ἀλλὰ στοιχεῖα βοηθητικὰ προωρισμένα διὰ τοὺς ἀρχαρίους καὶ ἀδυνάτους νόας, τὰ ὁποῖα αὐτοκαταργοῦνται ἐν τῇ πνευματικῇ προόδῳ τοῦ προσευχομένου.

Αὐτὸς δὲ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, προκληθεὶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν τεχνικὴν αὐτὴν μέθοδον, ὑπεστήριξεν, ὅτι ὁ μὴ εἰσέτι ἱκανὸς νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν, νὰ ἐνδοσκοπῆται, δὲν εἶναι καθόλου ἄτοπον νὰ χρησιμοποιοῖ κάποιους τρόπους πρὸς αὐτοσυγκέντρωσιν Ἡ πνευματικὴ πεῖρα αἰῶνων ἔχει ἀποδείξει, ὅτι ὁ νοῦς τοῦ μόλις εἰσαγομένου εἰς τὴν νοερὰν προσευχὴν, συναγόμενος εἰς ἑαυτὸν μετὰ πολλῆς βίας, πάλιν διαχέεται διὰ τῆς φαντασίας & τῶν αἰσθησέων εἰς τὸν κόσμον.

Ἄλλωστε, ὡς λέγει ὁ θεῖος Παλαμᾶς, αὐτὸ τὸ ἐλαφρὸν κράτημα τῆς ἀναπνοῆς, παρατηρεῖ κανεὶς νὰ ἐφαρμόζεται ἐντελῶς ἀδιδάκτως ἀπὸ τοὺς μελετῶντας ἓνα στριφνὸν θεωρητικὸν πρόβλημα ἢ ἀπὸ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ λεπτουργικὰς τέχνας. Κάτι παρόμοιον συνιστᾶται ἐν ἀρχῇ εἰς τοὺς νέους Μοναχοὺς, προκειμένου νὰ ἐνοποιήσουν τὰς διακεχυμένας δυνάμεις τῆς ψυχῆς των.

Σὰς μεταφέρω ἐν συνόψει τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ψυχοτεχνικῆς αὐτῆς μεθόδου, τοῦ ὁσίου Νικηφόρου τοῦ Μονάζοντος, τῆς ὁποίας εἶναι εἰς τῶν εἰσηγητῶν.

Ἡ πνοή, λέγει, ποῦ ἀναπνεόμεν εἶναι αὐτὸς ὁ ἄηρ. Καὶ τὸν ἀναπνεόμεν, ὅχι δι' ἄλλον τινα σκοπὸν, ἀλλὰ χάριν τῆς καρδίας, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ αἰτία τῆς ζωῆς καὶ τῆς θερμότητος τοῦ σώματος Ἡ καρδία εἰσάγει τὸν ψυχρὸν ἄερα, ὅπως δι' αὐτοῦ διωθῆσθαι τὸν θερμὸν, διὰ τῆς ἐκπνοῆς καὶ οὕτω νὰ ἐπιτευχθῆ εὐκрасία.

Τὸ ὄργανον, ποῦ ὑπηρετεῖ τὴν φυσικὴν αὐτὴν λειτουργίαν, εἶναι ὁ πνεῦμων, ὅστις, λόγῳ τῆς ἀραιότητος του, ὡς ψυστήρ, εἰσάγει καὶ ἐξάγει ἀνέτως τὸν ἄερα. Ἡ δὲ καρδία τὸν μὲν ψυχρὸν ἄερα ἔλκει πρὸς ἑαυτήν, τὸν δὲ θερμὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἔξω, διατη

ροῦσα οὕτω τὴν φυσικὴν τῆς τάξεως καὶ ζωῆς.

Μετά τὴν προθεωρίαν αὐτήν, ὁ ὄσιος Νικηφόρος, συνιστᾷ: Μο-
ναχέ, λέγει, κάθισε καὶ συνάγαγε ἐκ τῶν ἔξω τῶν νοῦν σου. Κα-
τόπιν εἰσάγαγε τὸν νοῦν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ρίνδος, διὰ τῆς ὁ-
ποίας εἰσέρχεται ὁ ἀήρ. Μετά ὤθησε τὸν νοῦν, ὅπως συγκατέλθῃ
εἰς τὴν καρδίαν μετὰ τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος. Ὅταν δὲ εἰσέλ-
θῃ ὁ νοῦς εἰς τὸν χώρον τῆς καρδίας, δέν θὰ μείνῃ ἐκεῖ χωρὶς
κάποιαν αἴσθησιν εὐφροσύνης καὶ χάριτος. Ἄλλ' ὅπως ὁ ἀπόδη-
μος ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἶκον τοῦ σκιρτᾷ ἀπὸ χαρᾶν, οὕτω καὶ
ὁ νοῦς γεμίζει ἀπὸ ἀνεκφραστον εὐφροσύνην καὶ ἠδονὴν, ὅταν
ἐνωθῆ μετὰ τὴν ψυχὴν.

Πρέπει δὲ νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ νοῦς δέν πρέπει νὰ ἐξέρχεται ἀ-
πὸ τὸν τόπον τῆς καρδίας ταχέως, ἀλλὰ νὰ ἐθισθῆ ὅπως παραμέ-
νει ἐκεῖ. Διότι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προσπαθείας του, ὁ νοῦς ῥα-
θυμεῖ καὶ ἀτονεῖ ἐντὸς τῆς στενότητος καὶ τοῦ περιορισμοῦ.
Ὅταν ὁμως γλυκανθῆ μέσα εἰς τὴν καρδίαν, κατόπιν δέν ἐπιθυ-
μεῖ νὰ ἐξέρχεται καὶ νὰ περιφέρεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. "Ἄλλωστε,
"ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν", τὴν ὁποίαν ὀνοῦς
περισκοπῶν ἐντὸς τῆς καρδίας καὶ ἐπιζητῶν τὴν εὐρεσίαν τῆς,
διὰ καθαρᾶς προσευχῆς, θεωρεῖ πάντα τὰ ἐκτὸς αὐτῆς ὡς ἀνάξι-
α προσοχῆς.

- Πάτερ, διέκοψεν ὁ θεολόγος, παρετήρησα, ὅπως καὶ οἱ ἀδελ-
φοί ὑποθέτω, ὅτι ὁ ὄσιος Νικηφόρος ἀποφαίνεται, πῶς ἀρκεῖ νὰ
στραφῆ ὁ νοῦς εἰς τὴν καρδίαν διὰ νὰ προκληθῆ πνευματικὴ ἠ-
δονή, τὴν ὁποίαν μάλιστα ὀνομάζει βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἄλ-
λ' αὐτὸ δέν σᾶς φαίνεται κάπως τολμηρὸν; Οἱ Νηπτικοὶ Πατέρες
συμφωνοῦν μετὰ τὴν ἄποψιν αὐτήν;

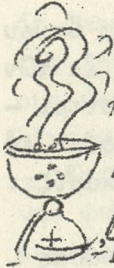
- Βεβαίως, ἀπήντησα, θὰ ἦτο ἀθάλακτος ὁ ἰσχυρισμὸς, ἐάν τὸ
ὑποστηριζόμενον δέν εὐρίσκετο εἰς τὴν νηπτικὴν παράδοσιν &
ἐάν δέν ἀπετέλει καθολικὴν πεῖραν. Ἄλλωστε, ὁ ὄσιος Νικηφό-
ρος, δέν λέγει, ὅτι ὁ νοῦς ἤδη εὔρε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
νῶν ἐντὸς τῆς καρδίας, ἀλλ' ὅτι τὴν ἐπιζητεῖ διὰ καθαρᾶς προ-
σευχῆς καὶ μακροῦ χρόνου.

- Ἀλλὰ τότε, τί εἶναι ἡ εὐφροσύνη, ποῦ αἰσθάνεται ὁ νοῦς
ἅμα τῇ εἰσόδῳ του εἰς τὴν καρδίαν;

- Εἶναι μόνον γεῦσις εὐφροσύνης ἐκ τῆς ἐνώσεως τῆς ἐνερ-
γείας τοῦ νοῦ μετὰ τὴν οὐσίαν του. Αἱ πνευματικαὶ ἠδοναὶ τόσο
τοῦ νοῦ ὅσον καὶ τῆς καρδίας ἀκολουθοῦν κατὰ πρόδοον πνευ-
ματικὴν καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς θείας ἀγάπης. Ἐρημίτης Χ.

Πρὸς τὴν ἐν κλιοναίεσσιν
θερονολογημένην ξένον, ἔσται
βλεψητὸν ὄχι τὸν ἄνθρωπον τὸ φάρμακον

Ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν πτωχείαν, συνεπῶς, γεννᾶται ἡ πνευματικότης καὶ ἡ ἐκουσιδοτης τοῦ πένθους, ἀπὸ τὴν ἠθελημένην κατὰ Θεὸν πτωχείαν προέρχεται, ἀπὸ αὐτὴν ἔχει τὴν ἐξάρτησιν & καὶ αὐτὴν εἶναι ἡ αἴτια. Ἄλλ' ἄς ἐξετάσωμεν τὸ πῶς ἡ μακαριστὴ πτωχεύα γεννᾷ τὸ μακάριον πένθος.

Τέσσερα, λοιπὸν, εἶδη πτωχείας ὑπάρχουν, ὡς ἐσκιαγραφήσαμεν ἀνωτέρω: ἡ πτωχεύα εἰς τὸ φρόνημα, ἡ πτωχεύα εἰς τὰ σωματικὰ, ἡ πτωχεύα ἐν τῇ ἀκτημοσύνη καὶ ἡ ἐμφαινομένη πτωχεύα ἐν τῇ ὑπομονῇ τῶν πειρασμῶν.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ, ὅτι ἡ κατὰ Θεὸν πτωχεύα εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ πράξει κατατετημένη ἐπειδὴ τὴν διακρίνομεν εἰς μορφάς. Εἰς τὸ βάθος ὑπάρχει ἀπόλυτος ἐνδοτης ὄλων αὐτῶν τῶν μορφῶν, αἱ ὅποια ἔχουν περικλεισθῇ εἰς ἓνα μόνον μακαρισμόν, διὰ τοῦ ὁποίου ὑποδεικνύεται, ὅτι ῥίζα & αἴτια ὄλων τῶν μορφῶν εἶναι τὸ πνεῦμα μας. Διότι ὅταν τὸ πνεῦμα μας ἐγκολπωθῇ τὴν χάριν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἀναδελκνύεται, ὡς ἐλέχθη, πηγὴ πτωχείας, ἡ ὁποία ποτίζει ὄλον τὸ πρὸσωπον τῆς γῆς, (Γεν. β', 6) δηλαδὴ τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον μεταβάλλει εἰς ἀληθινὸν παράδεισον πολλῶν ἀρετῶν.

Τέσσερα, λοιπὸν, εἶναι τὰ εἶδη τῆς πνευματικῆς πτωχείας & ἀπὸ ἕκαστον αὐτῶν γεννᾶται τὸ ἀνάλογον πένθος καὶ ἡ ἀκολουθοῦσα παράκλησις. Διὰ μὲν τῆς ἐκουσίου σωματικῆς πτωχείας & ταπεινώσεως, ἣτις εἶναι πείνα, δίψα, ἀγρυπνία, καὶ μέ ἓνα λόγον, κακουχία καὶ κακοπάθεια τοῦ σώματος (πού δι' αὐτῶν συστέλλονται ἐλλόγως αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος) γεννᾶται ὄχι μόνον πένθος, ἀλλὰ ἀναβλύζουν καὶ δάκρυα.

Διότι ὅπως ἡ ἀναληθία, ἡ πώρωσις καὶ ἡ σκληρότης τῆς καρδίας συμβαίνει νὰ τίκωνται ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀνεσιν, τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν τρυφήν, οὕτως ἀπὸ τὴν ἀνήδονον, τὴν ὀλίγην & μὲ ἐγκράτειαν δβαιταν, προκαλεῖται ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας, ἡ κατάνυξις, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτρέπονται αἱ ἐνέργειαι τῆς κακίας καὶ ἀντεισάγεται εἰς τὴν ψυχὴν γλυκυτάτη ἰλαρότης. Χωρὶς ἐκ συντριβῆν καρδίας, λέγει τις, ἀδύνατον ν' ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τῶν

κακιῶν. Τὴν καρδίαν δὲ συντρίβει ἡ τριμερῆς ἐγκράτεια ὕπνου, τροφῆς καὶ σωματικῶν ἀνάσεων. Ὄταν ἀπαλλαγῇ ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν κακιῶν καὶ ἀπὸ τὴν πικρότητα τῆς ἁμαρτίας, διὰ τῆς συντριβῆς, τότε λαμβάνει ὡς ἀντίδωρον τὴν πνευματικὴν θυμηδιάν. Αὐτὴ δὲ εἶναι ἡ παράκλησις, διὰ τὴν ὁποίαν, ὁ Κύριος, μακαρίζει τοὺς πενθοῦντας. (Ματθ. ε', 4)

Λέγει δὲ ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ὁ κατασκευάσας, χάριν ἡμῶν διὰ λόγων τὴν πνευματικὴν "Κλίμακα": " Δίψα & ἀγρυπνία ἐξέθλιψαν καρδίαν· καρδίας δὲ θλιβείσης, ἐξεπῆδησαν δάκρυα". Ἐκεῖνος δὲ πού ἔκλαυσε, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (Ματθ. ε', 4) θὰ γελάσῃ, γέλωτα δηλονότι μακάριον, ὅστις καὶ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παράκλησις.

Ἡ αἰτία, λοιπόν, τοῦ μακαριστοῦ πένθους, πού προέρχεται ἀπὸ τὴν θεοφιλῆ σωματικὴν πτωχείαν, εἶναι ἡ ἀνωτέρω. Πῶς ὅμως γεννῶνται, τόσον τὸ κατὰ Θεὸν ἔμφορον φρόνημα καὶ ἡ ἔνθεος ταπεινῶσις τῆς ψυχῆς; Ἰδοῦ:

Ἡ αὐτομεμφία εἶναι ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς ψυχῆς, ἥτις εἶναι ζυμωμένη μὲ τὴν ταπεινῶσιν. Καὶ ἡ αὐτομεμφία ὀδηγεῖ ἐν ἀρχῇ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν φόβον τῆς κολάσεως. Μὲ πόνον φέρει εἰς τὴν φαντασίαν τὰς φρικωδεστάτας τιμωρίας, ὅπως ἔχουν περιγραφῇ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, αἱ ὁποῖαι καθίστανται φρικωδέστεραι, ἐκ τῆς ιδέας ὅτι εἶναι ἀσύλληπτο

Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον προσθέτει φρίκην, εἶναι τὸ αἰώνιον τῶν κολάσεων. Εἰς τὴν καταδίκην ἐκείνην ἀκολυθοῦν καθῶν & ψυχὸς καὶ σκότος καὶ φωτιά, ὅλα μαζύ καὶ ἐκ περιτροπῆς, δεσμὰ καὶ φόβοι καὶ δῆγματα ἀπὸ ἀθάνατα θηρία, πού δὲν ἐφαντάσθη ποτέ ἄνθρωπος.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀνωφελές, ἀπαράκλητον καὶ χωρὶς τέλος πένθος, τὸ ὁποῖον γεννᾶται εἰς τοὺς κολαζομένους ἀπὸ τὴν ἐπιγνώσιν πού λαμβάνουν, διὰ τὰς ἁμαρτίας πού διέπραξαν. Ἐκεῖ, λοιπόν, εἰς τὴν κόλασιν, χωρὶς καμμίαν ἐλπίδα ἀπαλλαγῆς & σωτηρίας ἐκ τῶν βασάνων, ὁ ἀθελήτος ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως, ὁ πού ὑφίστανται, αὐξάνει εἰς τὸ πένθος τὴν ὑπάρχουσαν ὀδύνην. Καὶ τοῦτο τὸ παντοτεινὸν πένθος, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν ἔχει τέλος, γίνεταί ἄλλου πένθους καὶ ἄλλου φοβεροῦ σκοτους, καθῶντος χωρὶς δροσισμὸν, πού ὀδηγοῦν εἰς ἀνεκφραστον βυθὸν ἀθυμίας.

Τὸ πένθος αὐτὸ, μόνον ἐνταῦθα εἶναι ἐπωφελές, διότι ὁ Θε

ος έπακουει των πενθούντων εύσπλαχνως, άφου μάλιστα κατήλθεν εις την γην δια να έπισκεφθῆ τους πενθούντας, εις τους όποιους ύπεσχέθη ότι θα παρακληθούν, άφου ο Χριστός και είναι & λέγεται Παρακλητος. ('Ιωάν. ιδ', 16)

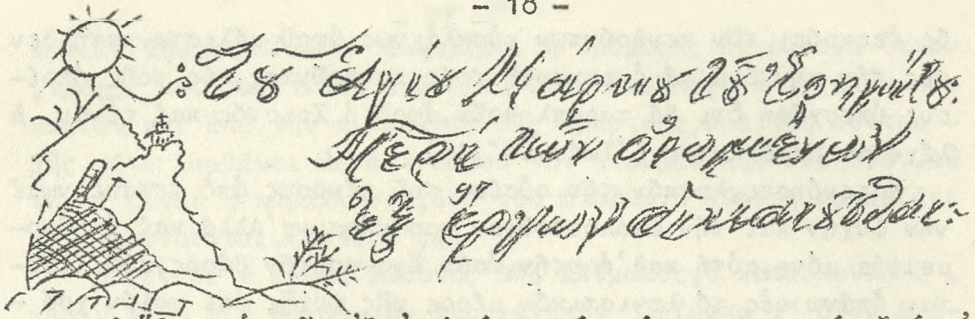
Κατενόησες, λοιπόν, την ούσίαν του πένθους από τεταπεινωμένην ψυχήν και την άκολουθούσαν παράκλησιν; Άλλά και η αύτομεμφια μόνη, αύτη καθ' έαυτήν, ώσαν ένα νοητόν βάρος, που τίθεται επάνω εις το λογιστικόν μέρος της ψυχής επί πολύν χρόνον, το συντρίβει, το πιέζει και το συνθλίβει έτσι, ώστε να παράγεται σωτήριος οίνος, που "εύφραίνει καρδίαν ανθρώπου", δηλαδή τον έντοcs άνθρωπον. Και ο οίνος αυτός είναι η κατανύξις το πένθος, μαζί η μέ το λογιστικόν, συνεθλίβει και το παθητικόν μέρος της ψυχής. Και άφου άπαλλάξη την ψυχήν από το σκοτεινόν βάρος των παθών, κατόπιν την γεμίζει με μακαριστήν χαράν. Διά τουτο είναι "μακάριοι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται". (Ματθ. ε', 4)

"Ας ειπωμεν τώρα και περί της άκτημοσύνης, ήτοι περί της πτωχείας εκ των υλικών πραγμάτων, η όποία όμως είναι ήνωμένη με την πτωχείαν του πνεύματος, ως έλεχθη άνωτέρω. Διότι η από υλικά πράγματα πτωχεία, τότε είναι εύάρεστος εις τον Θεόν, όταν είναι ήνωμένη μετά της πτωχείας του πνεύματος. Πρόσεχε, λοιπόν, δια να μάθης πώς αναβλύζει από την τοιαύτην πτωχείαν το πένθος και η άκολουθούσα παράκλησις.

"Όταν ο άνθρωπος αναχωρήση από τον κόσμον, έγκαταλείπων κτήματα και χρήματα η διαμοιράζων αυτά εις τους πτωχούς, κατά την έντολήν του Κυρίου, (Λουκ. ιδ', 33) και έλευθερωθῆ έξ όλων των περί αυτά μεριμνών, τότε η ψυχή στρέφεται προς έαυτήν, εις αύτοθεωρίαν, έλευθέρα από έξωτερικούς περισπασμούς.

"Όταν δε ο νοΐς, έλευθερωμένος από κάθε αισθητόν πράγμα, άνέλθη υπεράνω του κατακλυσμού της τύρβης περί τα γήινα και στραφῆ προς τον έξω άνθρωπον, εκει δε κάτανοηση τά ειδεχθήπάθη της ψυχής, που προσέλαβεν εκ της περι τα γήινα έμπαθοΐς άποπλανήσεως της, τότε σπεύδει να άποπλύνη τους ρύπους της με δάκρυα πένθους. Κατόπιν ο νοΐς, όταν πλέον σηκώση το κάλυμμα των παθών εκ της ψυχής-καθ' όν χρόνον αύτη δεν θα διασπᾶται με έμπαθείς μεριμνας-τότε εισέρχεται άταράχως έντός των άλλων ταμείων της και προσεύχεται, έν κρυπτῶ, προς τον Πατέρα. Και ο Πατήρ, έν αρχῆ, χορηγεΐ εις τον προσευχόμενον, ως δώρον, την ειρήνην των λογισμών, το σκεΐος έτέρων χαρισμάτων. Μον. Ο.

πγ* Όταν ὁ νοῦς ἐξ ἀμελείας, πρὸς τὴν πνευματικὴν ζωὴν, ἀπολέσῃ τὰ κριτήρια τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, τότε ἐρίζει μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὑπεραμυνόμενος ἐκείνων ποῦ βλάπτουν, μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶναι καλὰ.

πδ* Ὅπως δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ νερὸ ἢ φωτιᾷ, ἔτσι δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραταθῇ ἀκάθαρτος λογισμὸς εἰς τὴν φιλόθεον καρδίαν. Διότι κάθε φιλόθεος εἶναι καὶ φίλος τοῦ πόνου τῆς καρδίας. Καὶ κάθε ἐκούσιος πόνος, φυσικῶς ἀντίκειται πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς σαρκός.

πε* Κάθε πάθος ἀμαρτωλῶν, τὸ ὁποῖον ἐχρόνισεν εἰς τὴν ψυχὴν θεληματικῶς καὶ ἐστερεώθη διὰ τῆς πράξεως, ὕστερα καὶ μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς, τὸ πάθος ἐπιβάλλεται μετὰ βιαιότητα.

πς* Δὲν θέλομεν μὲν τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς, ὅμως ἀγαπῶμεν τὰς αἰτίαις αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἔρχονται καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν. Καὶ εἶναι πρόδηλον, ὅτι τὰς ἐπιθυμίας ἀκολουθοῦν αἱ πράξεις.

πζ* Αἴτια τῶν βλασφημῶν λογισμῶν εἶναι ἡ οἴησις καὶ ἡ ἀλαζονεία. Αἴτια δὲ τῆς ἀσπλαχνίας καὶ τῆς ὑποκρισίας εἶναι ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ κενοδοξία.

πη* Όταν ὁ διάβολος ἴδῃ, ὅτι ὁ νοῦς προσηυχῆθη μετὰ καθαρότητα καὶ συντριβὴν καρδίας, τότε προκαλεῖ μεγάλους καὶ πανούργους πειρασμοὺς. Τὰς μικρὰς ἀρετὰς δὲν προσπαθεῖ νὰ καταστρέφει διὰ μεγάλων πειρασμῶν.

πι* Ἀκάθαρτος λογισμὸς ποῦ χρονίζει εἰς τὸν νοῦν, φανερῶνει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ἀγαπᾷ. Όταν ὅμως ταχέως ἀπορρίπτεται, τότε ἀποδεικνύεται, ὅτι διεξάγεται πόλεμος καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐναντιότης εἰς τὸ κακόν.

90* Τρεῖς εἶναι οἱ τόποι, νοητικῶς, εἰς τοὺς ὁποίους εἰσέρχεται ὁ νοῦς κατὰ τὰς μεταβολὰς του. Ὁ κατὰ φύσιν, ὁ ὑπὲρ φύσιν καὶ ὁ παρὰ φύσιν. Καὶ ὅταν μὲν εἰσέλθῃ εἰς τὸν κατὰ φύσιν ἠώρον, ἐκεῖ ἀνακαλύπτει ὅτι, αἴτιος τῶν πονηρῶν λογισμῶν,

είναι αυτός ο Ίδιος. Διά τούτο και μετανοεῖ και ὁμολογεῖ εἰς τὸν Θεὸν τὰς ἁμαρτίας του και γνωρίζει ἕκτοτε τὰς αἰτίας ἐκείνων τῶν παθῶν ποῦ τὸν δυναστεύουν.

Όταν δὲ εἰσέλθῃ εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον λησμονεῖ, ὅτι ὅλα γίνονται κατὰ θέλαν δικαιοσύνην και ἐντεῦθεν διαμάχεται μὲ τοὺς ἀνθρώπους—ποῦ χρησιμοποιοῦνται ὡς παιδαγωγικὰ ὄργανα τοῦ Θεοῦ—ὅτι τὸν ἀδικοῦν.

Όταν ἐπίσης ὁ νοῦς προσπελάσῃ εἰς τὴν ὑπὲρ φύσιν περιοχὴν, εὐρίσκει ἐκεῖ τοὺς καρπούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος: "χαρὰν, ἀγάπην, εἰρήνην" και τὰ ἐξῆς. (Γαλ. ε; 22) Καὶ ἐκεῖ λαμβάνει πεῖραν, ὅτι ἂν κατέλθῃ ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα αὐτὰ εἰς φροντίδας σωματικὰς, τότε δὲν ἤμπορεῖ νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ πνευματικῷ αὐτῷ χώρῳ.

Όστις, λοιπόν, κατέρχεται ἀπὸ τὰ ὕψη ἐμπίπτει, ἀφεύκτως, εἰς πλῆθος ἁμαρτιῶν και εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας (κατὰ τὸν νόμον τὸν πνευματικὸν) ἀναλδογους πειρασμούς. Καὶ ἂν μὲν δὲν παραχωρηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οἱ πειρασμοὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, πάντως δὲν θὰ τοὺς ἀποφύγῃ εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον, καθὼς ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ γνωρίζει.

91 Τόσον περισσότερον γίνεται ἀληθῆς ἡ πνευματικὴ γνώσις, ὅσον ἐνεργοῦνται αἱ ἀρεταὶ τῆς πραοτητος, ἀγάπης και ταπεινώσεως.

92 Ἐκαστος βαπτισθεὶς Ὀρθοδόξως ἔλαβεν ἐντὸς τῆς καρδίας του ὅλην τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αἰσθάνεται ὅμως τὴν ἐνέργειαν τῆς χάριτος κατ' ἀναλογίαν μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

93 Όταν ἐκτελέσῃ κανεὶς ἀπὸ τὰ βᾶθη του μίαν ἀπὸ τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ και μὲ πόνον καρδίας, ὁ Θεὸς χαρίζει παρηγορίαν, κατὰ τὸν Ψαλμόν: "Κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν ἐν τῆ καρδίᾳ μου αἱ παρακλήσεις σου εὐφραναν τὴν ψυχὴν μου". Ἀλλὰ ἡ παρηγορία στέλλεται ὅποτε ὁ Κύριος ἐν τῇ προνοίᾳ του εὐδοκῆσει, κατὰ τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς.

94 Κάθε πρόβλημα σου νὰ ἐπιλύῃς πάντοτε διὰ προσευχῆς, ὥστε τίποτε νὰ μὴ κάμνης χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

95 Τίποτε δὲν εἶναι δυνατώτερον ἀπὸ τὴν συνεργούσαν ἐν παντὶ προσευχῆν. Καὶ τίποτε δὲν ἐφελκῶει τόσον τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ, ὅσον ἡ καθαρὰ προσευχή.

96 Κάθε ἀγαθὴ ἐνέργεια ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ περιέχεται ἐν τῇ προσευχῆς. Ἡ προσευχή, ὡς ἔνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ, εἶναι

ἀγάπη. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ τίποτε δὲν εἶναι ἀνώτερον

97 Προσευχὴ ἀρέμβαστος, δηλ. σταθερὰ καὶ καθαρὰ, χωρὶς με-
τεωρισμοὺς καὶ σκορπισμὸν διὰ τῆς φαντασίας καὶ παρατεινομέ-
νη, εἶναι σημεῖον ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ ἀμέλεια ἢ ὁ ρεμβα-
σμός κατὰ τὴν ὕραν τῆς προσευχῆς, εἶναι τεκμήριον ὄχι φιλοπό-
νου, ἀλλὰ φιληδόνου ψυχῆς.

98 Ἐκεῖνος, ποῦ ἀγρυπνεῖ καὶ προσεύχεται ἐν ὑπομονῇ καὶ
εὐχαριστήσῃ, μετέχει τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ δὲ
θλιβόμενος εἰς τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν προσευχὴν, ἀλλὰ παράμέ-
νων καὶ ἐκβιάζων τὴν φύσιν, καὶ αὐτὸς συντόμως θὰ βοηθηθῇ ὑ-
πὸ τοῦ Θεοῦ.

99 Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ὅλαι τῆς αὐτῆς ἀποτε-
λεσματικότητος. "Ἄλλαι εἶναι μερικαὶ καὶ ἄλλαι καθολικαί." Ὁ-
πως καὶ ἡ πίστις διαφέρει ἀπὸ πίστιν, εἰς βαθμὸν βιώσεως.

ρ' Ὑπάρχει πίστις, προερχομένη ἐξ ἀκοῆς, κατὰ τὸν Ἀπόστο-
λον (Ρωμ. ι, 17) ὅπως καὶ πίστις ἐνεργουμένη καὶ βιουμένη, ὡς "ἐλ-
πιζομένων ὑπόστασις". (Ἑβρ. ια, 1)

ρα Ἐἶναι καλὸν νὰ ὠφελῇ κανεὶς διὰ τοῦ λόγου, ἐκεῖνους οἱ
τινες ἐρωτοῦν διὰ τὰ πνευματικὰ των προβλήματα. Ἐἶναι ἀνώτε-
ρον ὅμως νὰ συνεργῇ εἰς τὴν λύσιν των διὰ τῆς προσευχῆς καὶ
τῆς ἀρετῆς του. Διδότι ἐκεῖνος ποῦ προσφέρει τὸν ἑαυτόν του δι-
ὰ τῆς προσευχῆς εἰς τὸν Θεόν καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς του, βοηθεῖ
καὶ τὸν πλησίον καὶ τὸν ἑαυτόν του.

ρβ Ἐάν θέλῃς νὰ ὠφελῆσῃς τὸν θέλοντα συμβουλὴν, ὑπόδειξέ
του ὡς πνευματικὰς βάσεις, τὴν ὀρθὴν πίστιν, τὴν ἀδιὰλειπτον
προσευχὴν καὶ ὑπομονὴν εἰς τοὺς ἐπερχομένους πειρασμοὺς. Ὅ-
λα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ ἀπορρέουν ἀπὸ τὰ τρία αὐτά.

ργ Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ἀναθέσει τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Θε-
όν, δι' ὅποιαδήποτε αἰτήματά του, ποτέ πλέον δὲν διαμάχεται μὲ
τοὺς ἀνθρώπους.

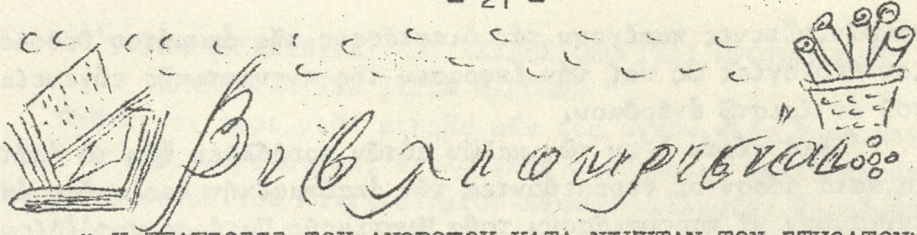
ρδ Ἐάν κάθε ἀκουσία θλίψις ὀφείλεται εἰς τὰς ἐκουσίους
ἁμαρτίας μας, ὅπως πολλαχοῦ τῆς Γραφῆς διδάσκεται, τότε κανεὶς
δὲν εἶναι τόσον ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον αὐτὸς, φεῦ, ἑαυτοῦ.

ρε Ἐἰς ὅλα τὰ κακά ποῦ κάνομεν προηγεῖται ἡ ἄγνοια τοῦ
συμφέροντος τῆς ψυχῆς μας. Δεύτερον αἷτιον, εἶναι ἡ ἀπιστία ἐ-
πὶ τὴν θεῖαν δικαιοσύνην, ὅτι θὰ ὑποστῶμεν ἀναλόγους θλίψεις

ρς Ἀντιμετώπιζε τοὺς πειρασμοὺς διὰ προσευχῆς καὶ ὑπομ-
νῆς. Ἐάν ἀνθίστασαι χωρὶς αὐτά, ἐπανέρχονται βιαιότεροι. Ἰ. Φ.

" Η ΠΕΛΕΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑ ΝΙΚΗΤΑΝ ΤΟΝ ΣΤΗΘΑΤΟΝ "

Εἰς τὴν σειράν τῶν ἐκδόσεων "ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΒΛΑΤΑΔΩΝ" τοῦ Πα -
 τριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐξέδο
 θη ἡ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ ἤδη Ὑ-
 φηγητοῦ τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου εἰς τὴν ἔδραν τῆς Πατρολογί-
 ας κ. Δημ. Τσάμη.

Ὅσοι παρακολουθοῦν τὴν ἀλματώδη ἐξέλιξιν τῆς θεολογικῆς
 ἐπιστήμης ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἰδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπεντα-
 ετίαν, διὰ τῶν διαδοχικῶν ἐκδόσεων τῶν Μυστικῶν Θεολόγων τῆς
 Ὁρθοδοξίας, καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ καὶ δοξολογοῦν
 τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν διὰ τὴν καλὴν αὐτὴν ἀλλοίωσιν.

Διότι, ἀναμφιβόλως, αἱ κυριολεκτικῶς Πατερικαὶ σπουδαί-ἀρ-
 χῆς γενομένης ἀπὸ τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἀπάντων τοῦ ἁγίου Γρηγορί-
 ου τοῦ Παλαμᾶ, τῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ Καθηγ. κ. Παν. Χρήστου- ἤρχισαν
 μετὰ τὰς πανορθόδοξου χαρακτῆρος ἑορτάς τοῦ δευτέρου πολιού-
 χου τῆς Θεσσαλονίκης ἐν ἔτει 1959. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογή-
 σωμεν, ὅτι σημαντικὴν εἰς τὴν Μυστικὴν Θεολογίαν ᾤθησιν ἔδω-
 καν αἱ ἐργασίαι τῶν καθηγητῶν τοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν
 Πάρισσις " Ἅγιος Σέργιος " καὶ ἰδίως ὁ νῦν ἱερεὺς π. Ἰωάννης
 Μάγεντορφ, διὰ τῆς " Εἰσαγωγῆς εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Πα-
 λαμᾶν " καὶ τῆς ἐκδόσεως εἰς τὸ LUBAIN " Αἱ Τριάδες ".

Ἦδη τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης ἔχει τὸ προβάδισμ
 , ὡς πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις, εἰς τὰς ἐκδόσεις τῶν Μυστικῶν Πατέ-
 ρων καὶ εἰς τὴν βυζαντινὴν μεγαλοπόλιν πνέει ὁ ἄνεμος τῆς
 ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι Ὁρθόδοξου Θεολογίας.

Εἰς τὸ ρεῦμα τῶν Πατερικῶν Μυστικῶν ἔργων ἀνήκει καὶ τὸ
 ὑπ' ὄψιν βιβλίον τοῦ κ. Τσάμη, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων σπουδαίων
 μελετῶν του, διακρινομένου διὰ τὴν συμμετρίαν τῆς σκέψεως ὡς
 καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν εὐσυνειδησίαν.

Ἡμᾶς, βεβαίως, τοὺς Μοναχοὺς, ὡς συγγενῶς ἔχοντας πρὸς τοῦ
 λεγομένου Μυστικοῦ Πατέρα, αἱ ἐκδόσεις αὐταὶ ἐνθουσιάζουν
 ὡς μετρίως, ἀφοῦ ἄλλωστε ἀπὸ ἐτῶν " ἐβραχχ " ασεν ὁ λάρυγξ ἡμῶν
 νὰ παραπονούμεθα διὰ τὴν μὴ προβολὴν τῶν Πατερικῶν αὐτῶν θη

σαυρών, οἷτινες παρέχουν τὰς διαστάσεις τῆς ἀμωμήτου Ὁρθοδόξου θεολογίας ὡς καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς πνευματικῆς εὐγενείας τοῦ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου.

Ἄλλὰ πέραν ὅλων τῶν καλῶν αὐτῶν προβάλλει ἤδη τὸ ἐρώτημα, κατὰ πόσον οἱ θεραπεύοντες τὴν ἀκαδημαϊκὴν θεολογίαν ἐπιτυχάνουν νὰ παρουσιάσουν τοὺς Μυστικούς Πατέρας, κατ' ἴδραν ἕκαστον καὶ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους, νὰ ἐρμηνεύσουν συνθετικῶς τὴν διδασκαλίαν των καὶ νὰ διακρίνουν τὰ στοιχεῖα τῆς ἰδιοτυπίας των, ὡς ἰδιάζοντα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

Πρέπει νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ μίαν καθολικῶς παραδεδεγμένην ἀρχὴν· ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐβλῶσαν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ὅτι ἐκινήθησαν εἰς ὑπὲρ φύσιν περιοχὰς νοήσεως & θεωρίας, "εἶδόν", "ἤκουσαν", "ἐγεύθησαν" διὰ μεταμορφωμένων καὶ μεταστοιχειωμένων ὀργάνων "γνώσεως" καὶ ἐντεῦθεν ἔγραψαν τὰς ἐν Πνεύματι ἀπροσπελάστους εἰς τὰς φυσικὰς γνωστικὰς μας δυνάμεις ἐμπειρίας. Εἰς τὰ γραπτὰ μνημεῖα τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀποτυπῶνται ἡ μυστικὴ πεῖρα τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων των, ἡ αἴσθησις τῶν πολέμων τοῦ σατανᾶ καὶ ἐκ τῶν παθῶν, ἡ γεῦσις τῶν πολυπτυχῶν παθῶν, ἡ ἐνέργεια τῆς ἀκτίστου χάριτος, αἱ παιδαγωγικαὶ ἀλλοιώσεις, τέλος, ἡ ὑπερκειμένη τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἐν Χριστῷ ζωὴ εἰς ὅλας τὰς θείας ἐκφάνσεις της.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδεχθῶμεν μὲ ἐμπιστοσύνην μίαν προσπάθειαν ἀναδειξεως τοῦ πνεύματος τῶν Μυστικῶν ἁγίων Πατέρων, μὲ μοναδικόν ὄργανον τὴν φυσικὴν σκέψιν καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς μεθόδους; Ἡ δικαιολογημένη αὐτὴ ἐπιφυλακτικότης θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς ἀναζητήσιν μιᾶς λύσεως. Καὶ λύσις ἐτέρα δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν ἐπιστήμης καὶ πνευματικῆς ἐμπειρίας. Διότι σήμερον ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας δὲν εἶναι Πατερικὴ, μεθ' ὅλων τῶν ἀρετῶν της. Οὔτε ἡ ἐν εὐσεβείᾳ ἐπιστήμη μόνη εἶναι ἀρκετὴ, οὔτε ἡ ἐμπειρία μόνη ἄνευ ἐπιστήμης. Χρειαζέται σύμμετρος ἐνότης

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Τσάμη, παρ' ὅτι ἄφογον ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς μεθοδολογίας καὶ ὄχι ἄμοιρον τεκμηρίων, ὅτι πολλαχοῦ προσεγγίζεται τὸ πνεῦμα τοῦ ὁσίου Νικήτα τοῦ Σιτηάτου ὡς & τῶν Μυστικῶν Πατέρων, εἰς οὓς ἀνατρέχει, ἐν τοῦτοις δὲν ἐμφανίζεται ἀπηλλαγμένον ἀδυνάτων σημείων, ὀφειλομένων εἰς τοὺς λόγους πού ἐξεθέσαμεν καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ σ. θηρεύει ὅλην τὴν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ τὴν "σκέψιν", ὅρος προτεσταντικὸς, ὅστις δὲ εἶναι ὅπως ἐκλείψῃ ἀπὸ τοὺς θεολόγους μας. θ.μ.δ.

" ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ "

Πρόκειται περί μιᾶς μικρᾶς μὲν εἰς ὄγκον, πλὴν ὅμως μεγάλης εἰς περιεχόμενον καὶ θεολογικᾶς διαστάσεως μελέτης· τοῦ Ἐκτ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλασίου Φειδᾶ, ἀποτελοῦσης Ἀνάτυπον Τιμητικοῦ ἀφιερώματος εἰς τὸν Καθηγ. κ. Π. Μπρατσιώτην, ἣτις ἐδόθησαν εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν. (Τομ. ΙΗ΄)

Ὁ κ. Καθηγ. ἀναζητεῖ καὶ ἀνευρίσκει τὰς ἱστορικοκανονικὰς & Ἐκκλησιολογικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῶν Ἱ. Κανόνων. Διότι ὅπως γράφει: " Ἡ ἀξιολόγησις ὅμως τῶν Ἱ. Κανόνων ὡς πηγῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας προϋποθέτει ἀντικειμενικὴν τοποθέτησιν ὡς πρὸς τὴν φύσιν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν, διότι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ διακρίσις τῶν ἱστορικῶν προϋποθέσεων καὶ τοῦ καθ' ἕλλην ἱστορικοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἀπὸ τῆν δι' αὐτῶν ἐκφραζομένην κατὰ ἐποχὰς συνελθῆσιν· τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἔνεκα παρανοήσεως τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως ἀνακυπτόντων Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων... " (σελ. 5)

Ἀφοῦ ὁ σ. ἀναλθῆι διεξοδικῶς τὰ αἴτια, τὸν σκοπὸν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν θεσπισθέντων ὑπὸ τῶν Ἱ. Συνόδων Ἱ. Κανόνων, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι: " ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας θεσπισίς τῶν Ἱ. Κανόνων ἀποσκοπεῖ κυρίως οὐχ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ὑπ' αὐτῆς κατεχομένης καὶ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὀρθῶς ὑπ' αὐτῆς ἐξηγουμένης ἀληθείας τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως εἰς σύστημα θετικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀνδοθευτὸν διαφθλαξίν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν ἀναγκαῖας πληροτήτος τοῦ περιεχομένου τῆς ἀληθείας τῆς ἀποκαλύψεως ἀπὸ πάσης ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ παρανοήσεως ἢ παρεκκλίσεως & εἰς τὴν ἀνάπαῤσαν στιγμὴν τῆς ἱστορίας τῆς σωτηρίας ὀρθὴν προβολὴν τῆς οὐσίας τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, διότι αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι κἀτοχος τῆς ἀληθείας & ἡ μόνη ταμιούχος τῆς θείας χάριτος διὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τελείωσιν τῆς ἐν Χριστῷ ἱστορίας τῆς σωτηρίας... " (σελ. 17) .

Ἀνατρέχων, ὁ κ. Καθηγητῆς, εἰς τὰς πηγὰς τῶν Ἱ. Κανόνων, ἀπαριθμεῖ περὶ τὰς κεῖτοιαύτας, ἐξ ὧν ἠντλήθησαν οὗτοι καὶ συμπρατίνει ὅτι: " ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν τοῦτων θέσεων τῆς Κ. Διαθήκης ἠρεσθη ἐν πολλοῖς ἡ κανονικὴ τῆς Ἐκκλησίας παράδοσις εἰς τὰ

κύρια αὐτῆς θέματα, ἐνῶ πλῆθος ἄλλων στοιχειωμένων τλήθη ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκ τῶν πράξεων, ἐνεργειῶν ἢ καὶ τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἢ καὶ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν ἢ & ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων..” (σελ.29)

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, καθ’ ἣν ὀξεία ἀντίθεσις λαμβάνει χώραν μεταξὺ παρατάξεων, ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν εἰς ἀχρησίαν περιπεσόντων τινῶν Ἱ.Κανόνων, τῆς μὲν παρά τοῦτο ὑποστηριζούσης τὸ αἰώνιον κύρος τούτων, τῆς δὲ ὀχυρουμένης ὀπισθεν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος διὰ καὶ ἀποφαινομένης τὸ οὐχὶ αἰώνιον, ἀλλὰ παροδικόν τῶν Ἱ.Κανόνων, ὁ σ. ἐρμηνεύων ὀρθοτατατὸ φαινόμενον τοῦτο, λέγει:” Ἡ ἀχρησία τῶν Ἱ.Κανόνων συνδέεται οὐχὶ πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν περιβλημα, τὴν μορφήν καὶ τὴν καθ’ ὕλην συνήθως συγκροτήσιν αὐτῶν. Τοιαύτη ἔκπτωσις εἰς ἀχρησίαν προέρχεται κατ’ ἀνάγκην ἐκ τῆς κατὰ ἐποχὴν μεταβολῆς τῶν ἱστορικῶν πλαισίων ἐν ἑαυτῶν τῶν ὁποίων καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὸ αἰώνιον μῆνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας..” (σελ.38)

Ὡσαύτως ὁ κ.Καθηγητῆς λῶν ἱκανοποιητικώτατα τὴν φαινομενικὴν ἀντίθεσιν, ἣτις παρατηρεῖται μεταξὺ τινῶν Ἱ.Κανόνων, ἀποφαίνεται:” Πραγματικῆ κατ’ οὐσίαν καὶ κατὰ πνεῦμα ἀντίθεσις τῶν Ἱ.Κανόνων εἶναι ἀνυπόστατος, αἱ δὲ συνήθως προβαλλόμεναι ἀντιθέσεις εἶναι φαινομενικαί, διότι ἐξάγονται ἐκ μονομεροῦς γραμματικῆς καὶ πλημμελοῦς ἀντιβολῆς δύο ἢ καὶ περισσοτέρων Κανόνων ἄνευ συζεύξεως τούτων μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς καθόλου κανονικῆς παραδόσεως καὶ δὴ καὶ ἄνευ τῆς A PRIORI ἐπιβαλλομένης ἀναγνωρίσεως τῆς δι’ αὐτῶν ἐκφράσεως τοῦ ἀμεταβλήτου μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας εἰς οἵκεῖα τοῖς πιστοῖς καθ’ ἐκάστην ἐποχὴν ἱστορικὰ σχήματα..” (σελ.42)

Προκειμένου δὲ νὰ ἐρμηνευθοῦν ὀρθῶς οἱ Ἱ.Κανόνες, δεόν ὅπως, κατὰ τὸν σ., ληφθοῦν ὑπ’ ὄψει δώδεκα παράγοντες—προϋποθέσεις, ἄνευ τῶν ὁποίων ὀδηγοῦμεθα εἰς πεπλανημένα συμπεράσματα. Τὸ ἐπιστημονικόν τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὸ Κανονικόν Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, ὁμολογουμένως, διὰ τῆς βαθύτατα θεολογικῆς ἐποπτείας ὑπὸ τοῦ κ.Φείδα, ^{ἀποφαίνε} τοῦτ’ αὐτὸ μοναδικῆ ἐρμηνευτικῆς κλεῖς τῶν Ἱ.Κανόνων, ἐξασφαλίζουσα τὴν Ὀρθόδοξον πορείαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν πιστῶν.

Θὰ συνιστοῦσαμεν, ὅπως ἢ ὑπ’ ὄψιν σπουδαιοτάτη περὶ τὴν σημασίαν τῶν Ἱ.Κανόνων μελέτη, καταστῆ ἐγκόλπιον παντός πιστοῦ. Συγχαίρομεν τὸν κ.Καθηγητὴν διὰ τὴν πολυωφελῆ προσφορά

- 25 -

Διαλεγόμενοι περὶ βιβλίων

- Τί ἐννοεῖτε, πατέρ, μέ τὴν διατύπωσίν σας, ὅτι ἡ ὑπεροχή τοῦ Μοναχισμοῦ δέν εὐρίσκεται εἰς τὴν μορφήν τῆς ζωῆς, ἀλλ' εἰς τὰς δυνατότητας;

- Εἶναι φανερόν, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Μοναχισμός ἔξω κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ μεριμνῶν, ἔχει πλεονάσας δυνατότητας πνευματικῆς τελειότητος, ἐν σχέσει μέ τόν ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανόν, ὅστις ἀφυσικῶς ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεσίαις.

- Ὡστε δέχεσθε, ὅτι ἡ παρεχομένη διδαχή ὑπό τῶν κινήσεων αὐτῶν, ἀποτελεῖ τὸ Ὁρθόδοξον μέτρον πνευματικῆς τροφῆς διὰ τοὺς λαϊκοὺς;

- Ἐν τινι μέτρῳ αὐτό, ἀδελφέ. Συγκεκριμένως δέ, δι' ἐκείνους πού δέν διέβησαν τὸ στάδιον τοῦ "γάλακτος" καὶ τῶν "λαχάνων" καὶ πού, ἐάν δέν ἐλάβανον καὶ αὐτὴν τὴν ἐλαφρὰν τροφήν, ἀσφαλῶς θά ἐστρέφοντο πρὸς τὰ "κεράτια", τὰ ὅποια προσφέρει ἀφθόνως ὁ "κόσμος". Καὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦν σημερον τόν μέγα ἀριθμόν τῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας μας.

- Καὶ ὁ πιετισμός, πατέρ, ὡς αὐτάρκεια καὶ ὡς ἱκανοποίησις εἰς τὰ ἐλάχιστα ἐξωτερικὰ ἔργα; Καὶ ἡ μὴ πρὸς ὑψηλοτέρας σφαιρας ὤθησις τῶν ψυχῶν δι' Ὁρθόδοξου μεθοδολογίας; Δι' αὐτὰ τί ἔχετε νὰ εἴπητε;

- Ἀδελφέ, ὡς πρὸς τὸ φαινόμενον τῆς αὐτάρκειας καὶ ἱκανοποιήσεως ἐν τοῖς ἐλάχιστοις, φρονῶ ὅτι δέν ἀποτελεῖ ἀποκάλυψιν νέαν. Ὡς προῖδον στατικότητος τῆς ψυχῆς καὶ ὡς συνδεόμενον μέ τὸ πάθος τῆς οἰήσεως, παρατηρεῖται παντοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Μοναχισμῷ ἀκομῆ. Διότι πῶς ἄλλως θά ἠρμηνεύετο ἡ διδασκαλία τῶν Πατέρων, περὶ τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἐάν δέν ὑπῆρχεν;

Ὅσον ὅμως πρὸς τόν ἰσχυρισμόν σας, ὅτι αἱ ψυχαὶ δέν ὠθοῦνται εἰς ὑψηλοτέρας σφαιρας μέ Ὁρθόδοξον μεθοδολογίαν, αὐτό, βεβαίως, δύναται νὰ βαρύνῃ ἠθικῶς ἐκείνους πού δύνανται ὅπως ὑψωθοῦν περισσότερο καὶ δέν προσφεύγουν ἐπὶ τὰς πηγὰς.

- Ἐπομένως, ἐάν ἀναγνωρίζετε, πατέρ, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ αὐταὶ κινήσεις εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς Ὁρθόδοξου παραδόσεως, τότε δέν πρέπει νὰ ἔχουν ποῖάν τινα ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Μοναχισμοῦ & νὰ δέχωνται τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς σημαίνουσης, ἄλλωστε, ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος:

"Φῶς μὲν Μοναχοῖς Ἀγγελοῖ· φῶς δὲ λαϊκοῖς Μοναχοῖς";

- Ἀδελφέ, μία γνησίως Ὁρθόδοξος ζωὴ ἐν τῷ κόσμῳ πρέπει, ἀσφαλῶς, νὰ ἔχη τὸ πρότυπον τῆς εἰς τὴν Ἐρημον, ὄχι πρὸς ἀπόλυτον μίμησιν - διότι αὐτὸ εἶναι ἀνέφικτον - ἀλλὰ διὰ νὰ ἀντιλή τὰ βιώσιμα στοιχεῖα τῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς μέτρον ἀρετῆς. Ἐάν, λοιπόν, ὁ Μοναχισμὸς δὲν λαμβάνεται ὡς πρότυπον ζωῆς, ἀποδοθῆτω εἴτε εἰς τὴν ἀπουσίαν Ὁρθοδόξου θεολογικοῦ καὶ πνευματικοῦ ὑποβάθρου, εἴτε εἰς τὴν ἔλλειψιν Ὁρθοδόξων ἐμπειριῶν, εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν τῶν συνθηκῶν, ποῦ ἀθελήτως διαμορφώνουν τὴν σύγχρονον ζωὴν τῶν χριστιανῶν.

- Φρονῶ, παρενέβη ὁ φίλος μου Μοναχός, ὅτι ἐνῶ ἡ Ὁρθοδοξία δὲν διακρίνει ὀξέως Μοναχισμὸν ἀπὸ ἐγκόσμιον ζωὴν, ἐν τοῦ - τοις, ἀναγνωρίζουσα τὰς καταλυτικὰς ἐν τῷ κόσμῳ συνθήκας, εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐπιεικῆς διὰ τοὺς λαϊκοὺς. Ποῖος δὲν γνωρίζει τὴν χερουβικὴν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ; Ἐν τοῦτοις ὁ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν κόσμῳ "Δεκάλογος" τοῦ θᾶ ἐνόμιζε κανεῖς, ὅτι ἐγράφη ἀπὸ "πιετιστάς": Ἀλλὰ & ἡ Παρβολὴ τοῦ Σπορέως, (Ματθ. ιγ', 8) κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας, ὑπαινίσσεται, διὰ μὲν τοὺς Μοναχοὺς τοὺς "ἐκατόν", διὰ δὲ τοῦ λαϊκοῦς τοὺς "τριακόνα" σπόρους.

"Ἄλλωστε, συνέχισεν ὁ Μοναχός, διατὶ νὰ ἐντοπίζεται εἰς μὲν τὰς κινήσεις ἢ μομφὴ τῆς πρακτικῆς εὐσεβείας καὶ δὲν ἐπεκτείνεται ἐφ' ὅλης τῆς διδασκοῦσης Ἐκκλησίας, μεθ' ἧς δὲν ὑπάρχουν διαφοραὶ; Πρέπει νὰ εἴμεθα ἀντικειμενικοί. Ἐάν ὁ διδάσκαλος δὲν εἶναι ἐν ἀγιδότητι ἔμπειρος, ἡ ζωὴ τῶν διδασκομένων πίπτει, εἴτε ἐν τῷ Μοναχισμῷ εἴτε ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ μόνον οἱ ἅγιοι ὀδηγοὶ τῆς Ὁρθοδοξίας λύουν τὰ προβλήματα....

- Ὁσιώτατε ἀδελφέ, εἴπα, ἔχετε τὴν φωτεινὴν διάκρισιν, διὰ νὰ διακρίνετε τὸ ἐν οὐ ἔστι χρεῖα. Ὀντως μόνον οἱ ἅγιοι διδάσκαλοι μᾶς χρειάζονται. Χωρὶς αὐτοὺς πλανώμεθα & πλανώμεν.... Ἠγέρθημεν διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Καλύβην τοῦ Γέροντος. Ὁ ὄσιος Γέρον ἐκάθητο ἐπὶ τινος σκαμνίου μὲ ἐλαφρῶν κυρτωμένον τὸ σῶμα του πρὸς τὴν καρδίαν & μὲ πρόσωπον ἡλωιωμένον ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀκτιστοῦ χάριτος.

Διεκινδύνευσα μίαν ἐρώτησιν: - Ἄγιε Γέροντα, τί ἔχετε νὰ μᾶς πῆτε, προκειμένου νὰ ζητήσωμεν τὴν εὐχὴν & ν' ἀναχωρήσωμεν; - Τέκνα μου ἐν Χριστῷ, σιωπῆ, σιωπῆ, σιωπῆ. Σῆφεατε ἐντὸς τῶν καρδιῶν σας τὸν νοῦν καὶ προσεύχεσθε ἀδιαλείπτως. Ἡ σπᾶσθημεν τὴν δεξιάν του & ἐπορευόμεθα ἐν σιωπῇ.... M.B.

Περὶ Προσευχῆς Ἐὐαγγελίον Ἐσπογιανῆς τὰ Πινί' Κεφαλαία

ρη' Ἀνεγνώσαμεν ὡσαύτως διὰ κάποιον ἄλλον πνευματικὸν ἀδελφόν, τοῦ ὁποίου τὸν πῶδα ἔδηξεν ἔχιδνα, κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσευχῆς του. Ὁ ἀδελφός ὅμως δέν κατεβίβασε τὰς χεῖρα του πρὶν περατώσει τὴν συνήθη προσευχὴν του. Καί τὸ δηλητήριον, θεῖα χάριτι, δέν ἐνήργησεν εἰς τὸν Μοναχόν, πού ἠγάπησε τὸν Θεὸν περισσότερον τοῦ ἑαυτοῦ του.

ρι' Ἐχε σταθερόν τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς εἰς τὴν προσευχὴν ἐ ἀρνῆσου τὸ σῶμα σου καί τὴν ψυχὴν σου. Οὕτω θά αἰσθάνεσαι, ὅ τι εἶσαι νοῦς δυνατός καί ἐλεύθερος ἀπὸ πάθη.

ρια' Εἰς ἓνα ἅγιον Ἡσυχάζοντα εἰς τὴν Ἐρημον καί προσευχόμενον παρουσιάσθησαν δαίμονες. Ἦρπασαν τὸν ἀσκητὴν ἐ τὸν ἐτίνασσον εἰς τὸν ἀέρα ὡσάν σφαῖραν, ἐνῶ ἄλλοι τὸν ἐδέχοντο εἰς μίαν ψάθαν. Καί ἡ ταλαιπωρία αὐτῆ ἐκράτησε δύο ἐβδομάδα Παρά ταῦτα ὅμως, οἱ δαίμονες δέν ἐπέτυχον νά τοῦ ἀποσπάσουσ τὸν νοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν, πού ἦτο ἠνωμένος διὰ τῆς θερμῆς εὐχῆς

ριβ' Εἰς ἄλλον πάλιν Μοναχόν φιλόθεον, προσευχόμενον κατὰ τὴν πορείαν του πρὸς τὴν Ἐρημον, ἐνεφανίσθησαν δύο ἄγγελοι, οἱ ὅποιοι συνεπορεύοντο μέ τὸν θεῖον αὐτόν ἄνδρα. Καί ὁ ὄσιος, παρ' ὅτι ἐπὶ ὥραν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ συνεβάδιζον οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, δέν ἠθέλησε νά τοὺς ὁμιλήσῃ, διὰ νά μὴ χάσῃ τὴν μυστικὴν του ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Διότι ἐνεθυμήθη προφανῶς τοῦ Ἀποστολικοῦ: "οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, δυνήσονται ἡμᾶς χωρῖσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ!" (Ρωμ. η, 38)

ριγ' Ὁ Μοναχός, διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, γίνεται ἰσάγγελος, ἐπιποθῶν νά ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

ριδ' Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς σου μὴ ζητῆς νά ἴδῃς, κατὰ φαντασίαν, πρόσωπα ἢ σχήματα.

ριε' Μὴ ἐπιθυμῆς νά ἴδῃς ἀγγέλους ἢ τὸν Χριστόν διὰ τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν, διὰ νά μὴ χάσῃς τελείως τὰς φρένας σου, δεχόμενος λύκον ἀντὶ ποιμένου ἐ οὔτω προσκυνήσῃς δαίμονας.

ρις' Ἀρχὴ τῆς πλάνης τοῦ νοῦ εἶναι ἡ κενοδοξία. Ἐκ τῆς

ὁποῖας κινούμενος ὁ νοῦς προσπαθεῖ νά περιγράψῃ τὸ θεῖον μὲ σχήματα καὶ μὲ διαφόρους μορφάς.

ριζ´ Ἐγὼ θά εἶπω ὅ,τι γνωρίζω,τὸ ὁποῖον μετέδωσα & εἰς νεωτέρους Μοναχοὺς.Μακάριος ὁ νοῦς,ὅστις κατὰ τὴν προσευχὴν ἀπέκτησε τὴν τελείαν καθαρότητα ἀπὸ μορφάς καὶ σχήματα.

ριη´ Μακάριος ἐκεῖνος ὁ νοῦς,πού,εὐχόμενος ἀπερισπάστως, αὐξάνει συνεχῶς τὸν πόθον του πρὸς τὸν Θεόν.

ριθ´ Μακάριος εἶναι ὁ νοῦς ἐκεῖνος,ὅστις κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς αἰσθάνεται τελείαν ἐλευθερίαν ἀπὸ κάθε ὑλικόν καὶ ἐγκόσμιον πρᾶγμα.

ρκ´ Μακάριος ὁ νοῦς ἐκεῖνος,πού αἰσθάνεται εἰς τὴν προσευχὴν του μόνον τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέκτησε τελείαν ἀναισθησίαν πρὸς πᾶν γήϊνον πρᾶγμα.

ρκα´ Μακάριος ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος,πού βλέπει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅπως τὸν Θεόν,ὑστερα ἀπὸ τὸν Θεόν.

ρκβ´ Μακάριος ἐκεῖνος ὁ Μοναχὸς,ὅστις αἰσθάνεται τὴν προκοπὴν εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν σωτηρίαν ὄλων τῶν ἀνθρώπων καὶ χαίρεται ὡσάν νά πρόκειται διὰ τὸν ἑαυτὸν του.

ρκγ´ Μακάριος ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος,πού σκέπτεται ὅτι εἶνε ἔνα ἀκάθαρτον ῥάκος.

ρκδ´ Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος,ὅστις ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶναι ἠνωμένος μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.(διὰ τῆς ἀγάπης).

ρκε´ Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος,πού αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἕνα σῶμα μὲ ὅλους-τοὺς ἀνθρώπους,ἐπειδὴ βλέπει εἰς ἕκαστον τὸν ἑαυτὸν του ἀδιαλείπτως.(ὡς πλάσματα καὶ εἰκόνας Θεοῦ).

ρκς´ Ἐκεῖνος προσεύχεται ἀληθῶς,ὅστις πάντοτε καλλιερ- γεῖ τὸν νοῦν του μὲ θείας ἐννοίας.

ρκζ´ Μοναχέ,μακρὰν ἀπὸ σοῦ τὸ ψεῦδος καὶ ὁ ὄρκος,ἐάν πο- θῆς νά προσεύχουσαι."Ἄλλως ματαίως καυχᾶσαι διὰ τὸ Μοναχικόν σχῆμα σου,πού δέν σοῦ πρέπει.´Ι.Μ.

" Α Θ Ω Ν Ι Κ Ο Ι Δ Ι Α Λ Ο Γ Ο Ι "

Ἐκδόσεις: Ὁρθόδοξον Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν.

Ἐπεθύνητος: Θεοκλήτος Μοναχὸς Διονυσιάτης.

Διανέμεται δωρεάν & συντηρεῖται δι' εἰσφορῶν προαιρετικῶν.

Ἐπιστολαί: Μοναχὸν Θεοκλήτον Διονυσιάτην, Καρυάς-Ἁγ. Ὄρος.

000 / / / 000

ՀԱՅԿԻ ԱՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԻ ԱՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ

ՀԱՅԿԻ
ԱՅՈՒՆ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΙΟ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Παρασκευασμένοι Διατάκτες

ΑΓΡΟΓΕΤΤΙΚΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

